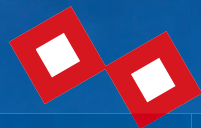

HRVATSKI PLANINAR

ISSN 0354-0650

GODIŠTE **107**

ČASOPIS HRVATSKOGA
PLANINARSKOG SAVEZA
izlazi od 1898. godine

4

TRAVANJ
2015

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOGA PLANINARSKOG SAVEZA

»Hrvatski planinar« časopis je Hrvatskoga planinarskog saveza. Prvi je broj izašao 1. lipnja 1898. Od 1910. do 1913. tiskao se kao podlistak naziva »Planinarski list« u časopisu »Vijenac«. Od 1915. do 1921. i od 1945. do 1948. časopis nije izlazio, a od 1949. do 1991. godine izlazio je pod imenom »Naše planine«. Časopis izlazi u jedanaest brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj).

Nakladnik

Hrvatski planinarski savez
Kozarčeva 22
10000 Zagreb
OIB 77156514497

Pretplata i informacije

Ured Hrvatskoga
planinarskog saveza
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@hps.hr
http://www.hps.hr

Uredništvo

E-mail adresa za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@hps.hr

Grafička priprema

Urednik d.o.o., Zagreb

Tisak

Ekološki glasnik d.o.o.
Donja Lomnica

ISSN 0354-0650

Glavni i odgovorni urednik

Alan Čaplar
Palmotičeva 27
10000 Zagreb
e-mail: caplar@hps.hr
tel.: 091/51-41-740

Urednički odbor

Darko Berljak
Vlado Božić
Goran Gabrić
prof. dr. Darko Grundler
Ivan Hapač
Faruk Islamović
Krunoslav Milas
Radovan Milčić
prof. dr. Željko Poljak
Robert Smolec

Lektura i korektura

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

Pretraživač i digitalni arhiv

Stari brojevi »Hrvatskog planinara« u PDF formatu te tražilica s bibliografijom časopisa dostupni su na internetskoj stranici časopisa te na DVD-u u izdanju HPS-a.

<http://www.hps.hr>

Suradnja u časopisu

Prilozi se mogu slati posredstvom e-maila ili poštom. Prednost imaju prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati poštom ili u digitalnom formatu (e-mailom, na CD-u ili DVD-u, ali ne unutar Word dokumenata). Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade tekstova. Stavovi i mišljenja suradnika iznesena u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskoga planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

Pretplata

Godišnja pretplata za Hrvatsku

iznosi **150 kuna**. Pretplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskoga planinarskog saveza HR4123600001101495742, pri čemu na uplatnici ili u obrascu za plaćanje putem interneta, u rubrici »Poziv na broj«, mora biti upisan Vaš pretplatnički broj.

Godišnja pretplata za inozemstvo

iznosi 35 eura, a uplaćuje se na račun BIC ZABA-HR2X 25731-3253236, uz poziv na pretplatnički broj.

Cijena pojedinačnog primjerka

je 15 kuna (+ poštarina).

Vaš pretplatnički broj

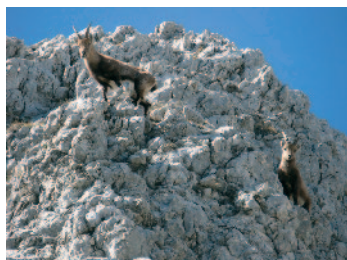
otisnut je uz Vašu adresu, koja je nalijepljena na omotnici za slanje časopisa. Nakon uplate i evidentiranja u HPS-u, na naljepnici možete vidjeti naznaku o obavljenoj uplati.

Kako se pretplatiti

Zainteresirani za pretplatu na časopis trebaju se telefonom, e-mailom ili pismom javiti u Ured Hrvatskoga planinarskog saveza (hps@hps.hr, 01/48-23-624, 01/48-24-142). Pretplata se odnosi na kalendarsku godinu, pa novi pretplatnik nakon uplate dobiva sve brojeve tiskane u tekućoj godini. Pretplata se automatski produžuje na sljedeću godinu, do opoziva. S prvim se brojem u novoj godini pretplatnicima fizičkim osobama šalje se uplatnica za pretplatu, a pretplatnicima pravnim osobama računi.

160 Zimski uspon na Biokovo

165 Dva uspona u Julijskim Alpama

168 Sidrišta u ledu

184 Drvenik Veli

Sadržaj

Članci

- 160 Zimski uspon na Biokovo
Ivica Rakić
- 165 Dva zimska uspona u Julijskim Alpama
Željko Vinković
- 168 Sidrišta u ledu
Marko Dukši
- 174 Milost Božja ili glupost ljudska
Damir Šantek
- 179 Tulove grede
Nikola Butorac i Davor Jokić
- 184 Drvenik Veli
Vanja Radovanović
- 189 Glavni odbor HPS-a

Info

- 194 Tuhobić (1109 m)
- 196 Mljetska planinarska obilaznica
- 196 Planinarsko sklonište »Kontejner« (1055 m)
- 197 Velikani svjetskoga alpinizma u Hrvatskoj
- 197 www.hpdlipa.hr
- 197 Vremeplov

Rubrike

- 198 **Planinarski putovi:** Novouređena staza Modrič – Libinje na južnom Velebitu
- 200 **In memoriam:** Pero Sekulić
- 200 **Planinarski tisak:** Godišnjak »Bilo« 2015., Nosač zvuka s opisom Jaskanskog plan. puta, Izložba turističko-planinarskih karata

Tema broja

Zimski uspon na Biokovo

Naslovnica

Vidik s Dinare,
foto: Ferenc Halasz

202 **Vijesti:** Pohod pod maskama, 65. godišnja skupština HPD-a »Sokolovac« Požega, 21. susret planinara pjesnika i slikara na Dilju, Pohod Kolijevkom hrvatske državnosti, Održana Skupština Slavonskog planinarskog saveza

205 **Kalendar akcija**

206 Pohod Tragom prvog izleta HPD-a 17. svibnja

Zimski uspon na Biokovo

Ivica Rakić, Makarska

Makarski Speleološko-alpinistički klub »Ekstrem« organizirao je 7. i 8. veljače, kako to njegovu imenu i priliči, po mnogočemu ekstreman uspon na Biokovo. S ekstremnim zimskim usponima »Ekstrem« je započeo prije deset godina kad je izvedena prva tura teškim grebenom Sv. Ilije. Oštrim, zaleđenim bridom, taj dio Biokova odbija mnoge planinare, no istodobno je velik izazov za iskusne. Na ovogodišnjoj, desetoj »Ekstremovoj« zimskoj turi također se išlo po zaleđenim grebenima. Najveći izazov bio je strm, jugozapadni brid Sinjala (1333 m), posljednjega prema jugu odmaknuta grebena u zidu Biokova, okrenuta prema moru. Na turi je sudjelovalo šezdesetak planinara. Domaćinima su se pridružili penjači iz svih dijelova Hrvatske, od Čakovca i Zagreba na sjeveru do Gradca i Ploča na

jugu. Krenulo se u dvije skupine iz podbiokovskog naselja Kotišine.

Dva kraka iste ture

Jedna skupina išla je zanimljivim markiranim putom preko izvora Vele, pa podgrebenskim šumskim pojasom na stazu za Pržinovac i dalje prema planinarskoj kući pod Vošcem. U toj je skupini bilo dvadesetak planinara, a vodio ih je Dragan Delić. Na putu se nižu prekrasni vidici, koji se na višim serpentinama gotovo na svakom zavoju mijenjaju, otkrivajući atraktivne biokovske vizure. Budući da je na vrhu bilo predviđeno spavanje, nije bilo potrebe za žurbom, pa je bilo vremena za usputnu čakulu, ali i za kakvo ugodno, tekuće iznenađenje iz punih ruksaka (čitaj: Bojanovog ruksaka).

Na čistini iznad šumskog pojasa

DARIO ODAK

Pahulje snijega na ulazu u stijenu

Druga skupina krenula je na zahtjevniji uspon, kroz posve divlji i nepristupačan dio Biokova, kroza strme biokovske stijene. Pripremajući turu, ekstremovci su trasirali atraktivan, vrlo zahtjevan i dug pristup izravno na vrh Sinjal. U više pripremnih tura ispenjali su dionice toga puta, počistili opasne stijene koje su visjele i prijetile odronom te na svim izloženim i opasnim dijelovima postavili užad kao pomoć pri penjanju i osiguranje za sve sudionike.

Na početku uspona susrećemo mještana Željka koji je obnovio kuću u vršnom zaselku Bućevici, iznad Kotišine, tik do litica. On nam dobrohotno savjetuje da ne idemo kamo smo se uputili jer dalje nema puta i ne može se proći. Na naš odgovor da znamo kuda ćemo i kako proći on sumnjičavo vrti glavom. Dok odmičemo, okrećem se, a simpatični barba i dalje upozorava sudionike da nije baš pametno tim putom ići u planinu.

Brzo dolazimo iznad ruševnih kamenih zidina napuštenoga malog zaselka i upućujemo se pod samu stijenu. U daljini možemo vidjeti našu drugu skupinu, koja je već zašla visoko u serpentine i zmijoliko vijuga, krećući se jednolikim tempom.

U podnožju ispod njih ostaje slikoviti Veliki kaštel, uglavljen visoko pod stijenom, u njezinu prirodnom udubljenju. Kaštel je služio stanovništvu kao sklonište u čestim ratnim viorima na ovom području, osobito tijekom 17. i 18. stoljeća.

Od sada samo ravno uzbrdo

Na samom ulazu u stijenu zastajemo jer treba staviti kacige kao zaštitu u slučaju sitnih odrona kamenja. Matko Jurčević je na čelu. Odmah se penjemo uz konope, dijelom puta koji je svojevrstan filter za sve – da znaju što ih čeka na ovom usponu. S više ili manje spretnosti, svi ga svladavaju. Visoko gore tek nas čekaju teške dionice, u kojima je razvučeno oko 300 metara užeta. Nastavljamo, dok se zdrobljeni i erozijom okršeni vapnenac pod nogama ne predstavlja baš kao ugodan domaćin. Svaki korak treba dobro odmjeriti, a svako hvatište za ruku provjeriti. Svi se vrlo brzo prilagođavaju toj blago vibrirajućoj podlozi i uz dobar osjećaj za ravnotežu napreduju prema šumskom pojasu koji se pruža donjim dijelom planine od Velikog Brda do tučepškog dijela Biokova. Taj uzak pojas sijećemo za samo

DARIO ODAK

Zasniježena vertikala pri vrhu

nekoliko minuta i nastavljamo izravno, strmim usponom prema vršnom grebenu. Istočni vjetar jača i počinju lepršati sitne pahulje snijega. Treba izvaditi kape i rukavice jer hladan vjetar udara u lice. No, kamo god pogledam, vidim da svima titra osmijeh na licu, kimaju mi glavom jer – došli su na zimsku turu i ne boje se pravoga zimskog ugođaja.

Makarska ostaje sve dublje ispod nas, a visoke litice iznad Tučepa i Podgore otkrivaju svu svoju ljepotu. Ipak, pogled svima sve češće bježi prema gore jer stijene iznad nas izazivaju divljenje i strahopoštovanje. Djeluju neprohodno, nema vegetacije, tek poneko osamljeno stablo, koje u tom sivom ambijentu, sa svojim ogoljenim granama, djeluje na trenutke ohrabrujuće i pitomo, a onda opet pridonosi dojmu surovoga i negostoljubivoga krajolika.

Zastajemo kratko u zavjetrini, olakšavamo ruksake okrepljujući se potrebnom hranom, pićem te slatkim kockicama čokolade. Slijedi nam koso priječenje strmog sipara kako bismo se dohvatili vršne stijene. Sipar, koji nestaje duboko pod nama kao neki sivi ledenjak, hrani se sitnim ljuskama i odlomljenim komadima koji pucaju u površinskom sloju vapnenca.

Odvažna družina pred ulazom u stijenu

Tek što smo se izvukli iz toga neugodnog sipara, na koji smo utrošili mnogo energije, zastajemo da bismo stavili na sebe kompletnu opremu – penjački pojas i gurtne za osiguranje u postavljenu užad. Vidi se blaga zabrinutost na licima, većina ipak nema previše vještine s tom opremom. Pitanje *hoću li ja to moći* stoji kao velik upitnik nad glavama. Za povratak je sada predaleko. Ne treba glavom kroza zid, ali treba uza zid. Krećemo! Ubrzo čujem komentare: *ma kako su samo pronašli ove prolaze, gotovo neprimjetne uske police u okomitim stijenama*. Ritam prebacivanja osiguranja brzo se hvata i sve teče glatko. Oprez je na najvišoj razini, pazi se na svaki pokret. Na provaliju koja ostaje ispod nas svi se već polako navikavaju i cijela se skupina polako, ali sigurno kreće. No nailazimo na dionice koje su pokrivene snijegom i tu postaje složenije jer su stijene mokre, skliske i, što se više uspinjemo, sve zaleđene. Konopi su sada najbolji drug. Tamo gdje je to potrebno, postavljamo i dodatno uže.

Drago mi je vidjeti da svi sudionici imaju toliko povjerenja u nas. Zbog njihova zadovoljstva i zahvalnih pogleda isplati se svaki uloženi trud. Podigli smo se već visoko na grebenu, u dijelove gdje znaju gnijezda sviti sivi sokol i suri orao. Sada im u svijet ulaze ekstremovci i njihova družina.

Nalazimo se u moćnom carstvu slobode, svuda se osjećaju samo mir i snaga planine. Uokolo, s jedne i druge strane, duga su točila, a ponad nas je još uvijek velika gromada od stijene. Približavamo joj se i brzo smo pred glavom ovoga planinskog diva. Još nam je preostalo proći kroz tu završnu stijenu. Upadamo duboko u snijeg i uže ispred nas se ne vidi, samo jedna bijela, zaleđena linija. Otresamo snijeg, čistimo ga i nastavljamo se penjati. Ovo je najstrmiji dio, potrebno je i malo pomoći. Ujedno je to i zgodna prilika da se pomogne kolegicama.

Vidi se vrh. Put prema njemu vodi po uskom i skliskom bridu. Čuje se i poneki komentar: »Da sam znala da je ovako ne bi me nitko natjerao na ovo. Ajme, koja strmina ispod nas! Pogledaj dolje...« Ipak, sve svladavamo bez većih teškoća, užad je provučena do samog vrha.

Konačno smo svi gore, poziramo fotografima. Pristiže i naša vrijedna petorka koja odmah skida pločice i karabinere te skuplja svu užad. Pognuti su pod teretom mokrih i teških užeta, ali zato s lakoćom zapjevaju malu himnu ture. Vodi Mate Ravlić: »Ovo će biti dobra noć, predosjećam.« S takvom ekipom možete sve.

Nakon sedam sati penjanja

Konačno, malo prije četiri sata popodne, nakon sedam sati penjanja, evo nas u planinarskoj kući pod Vošcem, čiji nam je ključ ustupilo Planinarsko društvo »Biokovo«. Dimi se peč, a pred ulazom nas sve obasjava plamen u bačvi. Sad se napokon svi možemo opustiti i uživati u onome što je naša logistička ekipa pripremila. I oni su željeli biti na turi, no zapala ih je manje ugodna, ali njima ne teška obveza uređenja prostora i pripremanja jela. Više se velikih lonaca puši. Prvo svi na čaj, a Robert i Ivana ubrzo dijele toplu juhu. Ozren i

DARIO ODAK

Puna pozornost pri svakom pokretu

Vule završavaju odličan gulaš od divljači koju su nam donirali lovačka udruga »Biokovo« iz Makarske i lovac Stiven Miočević. Većina se s pravom više puta vraća do nepresušnog lonca. Vrhunski su to kuhari, spremili su dostatnu količinu, znaju da je gladne vukove teško nahraniti. Zato imaju i desert: kolače i slavljeničku tortu koju su donijeli sa sobom. Slijedi glazbena fešta uz harmoniku i gitaru. Svi se gibaju u ritmu i malo je onih koji se žale da su im noge umorne.

Na vrhu Sinjala

MARIO TAMBURIĆ

Na grebenu visoko iznad Makarske

Sutradan ujutro slijedi lakši dio, spust do polazne točke u selu Kotišini, gdje je u Spomen domu Parka prirode, po starom dobrom običaju, priređena videoprojeksija materijala snimljenog

DARIO ODAK

Opuštanje uz vatru pred planinarskom kućom

na turi, a potom su podijeljeni kalendari, koji su također zaštitni znak ove zimske avanture. Predsjednik SAK-a »Ekstrem« Vojo Ribičić zahvaljuje svim sudionicima, svima koji su odradili ono što je bilo potrebno za ovakav zimski uspon, od trasiranja rute i postavljanja konopa do zahtjevne logistike za tako velik broj ljudi u otežanim zimskim uvjetima na Biokovu. Pritom su nam značajno pomogla dva džipa, jedan HGSS-ov, s dobrom imotskom i makarskom posadom, te drugi Tonija Opačka Bibe, koji je sa svojim kombijem bio spreman uletjeti kad god bi zatrebalo. Zahvaljujući velikom trudu i opsežnim pripremama svih u klubu »Ekstrem« postignuto je da je uspon, kojem nema ravna u Hrvatskoj, prošao bez ijedne ogrebotine.

Uživali smo, bilo je lijepo, osjećali smo se baš kao u poznatom Ujevićevom stihu: »U slutnji, u čežnji daljine, daljine, u srcu, u dahu planine, planine«.

Dva zimska uspona u Julijskim Alpama

Željko Vinković, Bjelovar

U okviru priprema za uspon na Grossglockner, najviši austrijski vrh, četvero članova HPD-a »Bilogora« iz Bjelovara poduzelo je radi treninga nekoliko uspona u Julijskim Alpama. Taj su nam put u planu bili usponi u snježnim uvjetima na Malu Mojstrovku i Prisojnik. Mojstrovka je planinski greben s tri vrha (Malom, Velikom i Zadnjom Mojstrovkom), koji se proteže od cestovnog prijevoja Vršiča (1611 m) u zapadnom smjeru sve do Jalovca.

Za prvi dan odabiremo uspon na najnižu, Malu Mojstrovku (2332 m). Za pristup biramo južnu, strmu padinu, koja je pokrivena s 50–70 cm snijega. U podnožju navlačimo dereze i s cepinima u rukama jedan za drugim krećemo strmom padinom

prema vrhu. Dobro je, snijeg je tvrd. Za svladavanje 400 metara visinske razlike treba nam sat vremena. Na grebenu skidamo dereze, snijega ima samo mjestimično, i za dva sata stižemo do vrha. Vrijeme nas mazi: sunčan je dan, a povremen vjetar nije jak, tako da na vrhu ostajemo više od pola sata. Uživamo u prekrasnim vidicima prema Mangartu, Poncama, talijanskom dijelu Alpa, Planici, ali i prema jugu i jugoistoku, prema Špiku, Škrlatici, Prisojniku i njegovom visočanstvu Triglavu. Pogled nam bježi i prema Austriji i Grossglockneru, našem cilju u srpnju. Osim veličanstvenih vidika imamo i jedno planinarsko krštenje: Dario je prvi put udahnuo zrak iznad 2000 metara, a Marijeve i Željкове udarce užetom lakše je podnio uz potporu kume Valentine.

Vidik s Male Mojstrovke prema Mangartu i Italiji

Mojstrovka u zimskom ruhu

Silazimo istim putom i za dva i pol sata već smo u Erjavčevoj koči na zasluženju okrpjeli. Zadovoljni današnjim danom, večer u domu kratimo uz odličan pakleni gulaš koji gasimo poznatim »uniončekom« i »zlatorogčekom«. U 22 sata već smo u posteljama, jer sutra je pred nama još naporniji planinarski dan. U planu nam je uspon na 2547 metara visok vrh Prisojnika.

Za Prisojnik kažu da je planina sa stotinu lica, a ima i dva imena (slovenski Prisojnik i njemački Prisank). Ta kamena gromada nazubljena grebena ispresijecana je brojnim usjecima i žljebovima. Ima i dva otvora (okna) u stijeni. Zajedno s Triglavom, Razorom, Jalovcem, Škrlaticom i Mangartom ubraja se među najslikovitije vrhove Julijskih Alpa. Priroda je u sjevernu stijenu uklesala lice djevojke, čuvene Ajdovske deklice, a kroz stijenu vode i ferate.

Susret s kozorozima

Bjelovarski planinari na vrhu Prisojnika

I za ovaj uspon odabiremo južnu stranu, po Slovenskoj poti, no već nam i sam pristup nudi ozbiljne zimske izazove. Početni dio od Vršiča preko Sovne glave prolazimo bez dereza, a stavljamo ih na siparu, u zapadnom podnožju stijene Prisojnika, gdje put vodi kroz klekovinu bora. Nakon dva sata, na Robu (1860 m), skidamo dereze i prelazimo na južnu padinu. Daljnjih sat vremena hodamo po kamenju uz povremene kratke prijelaze snježnih žljebova. Na jednom takvom Dario valjda odlučuje vježbati zaustavljanje cepinom i utjerava nam srca u grla iznenada kliznuvši nizbrdo snježnom padinom. Zaustavlja se nakon dvadesetak metara, a kad je došao k sebi počinju podbadanja na njegov račun. Sretni smo što je sve prošlo bez posljedica.

Najteži dio tek je pred nama, a to je posljednjih 600 metara do vrha. Strmu snježnu padinu svladavamo za dobra dva sata, koristeći se derezama i cepinima. Nakon pet sati uspona konačno smo na veličanstvenom vrhu Prisojnika. Planina nas za trud nagrađuje stišavanjem vjetra i beskrajno čistim vidikom. Fotografiramo se dok se vjetar ne predomisli. Treba na brzinu i nešto pojesti, pa poći nazad.

Spuštam se mnogo brže, ali uz najveći oprez, zbog skliskih dijelova i manjih rupa, a i snijeg je već popustio pa na nekim mjestima upadamo do

koljena. Za sat i pol svladavamo najteži dio silaska niza strmu padinu. Pred sam kraj staze, ispod južne strane stijene, dočekuje nas veličanstven prizor: skupina kozoroga, njih desetak, mirno pase ne mareći previše za nas. Lagano se približavamo kako bismo fotoaparatom zabilježili taj prekrasan prizor. Dva kozoroga pokazuju nam svoju vještinu penjanja, što nas ostavlja bez daha. Bez većeg napora začas svladavaju dvadesetak metara visoku stijenu. Kao da nam žele pokazati kako se to radi i reći nam: »Nemojte si umisliti da ste vješti penjači«.

Kad smo već pomislili da je silazak pri kraju, dočekuje nas još sat vremena spuštanja kroz snijeg koji je potpuno omekšao. Noge nakon svakog drugog koraka propadaju kroz snijeg u klekovinu. Naposljetku smo na sigurnom, pokraj auta. Spremamo stvari za polazak kući, uz zastanak na Mihovom domu kako bismo sredili dojmove i proslavili uspješno odrađen prvi trening u okviru priprema za »Gross«. Pred nama su još alpske ture na kojima ćemo uvježbavati kretanje u navezu, s derezama i cepinima, dok ćemo kondicijski dio treninga obaviti na sjevernom Velebitu i u Samoborskom gorju. Sretni i oduševljeni ljepotama Julijskih Alpa, u mislima smo već slagali mogućnosti za nove posjete prekrasnim planinama i uzbudljiva druženja.

Sidrišta u ledu

Marko Dukši, Zagreb

Zimski alpinizam postavlja pred penjača mnogo dodatnih izazova u usporedbi s penjanjem u suhoj stijeni, od logističkih do onih tehničke prirode. Jedan je od tehničkih izazova sam led kao podloga po kojoj se penje. Za razliku od čvrste stijene, led je nestabilan i nepredvidljiv medij te stoga zahtijeva drugačije tehnike napredovanja i osiguravanja od onih kojima se služimo ljeti u suhoj stijeni. Slijedi sažet pregled tehnika za izradu sidrišta u vodenom ledu, sa sigurnosnim preporukama, a temelji se na autorovu osobnom iskustvu te rezultatima sustavnih testova i mjerenja u laboratorijskim i terenskim uvjetima, objavljenima između 1998. i 2009. (v. Pregled literature).

Ledni vijci

Ledni vijci (šraube) poseban su oblik klinova za led i najčešće korišten oblik sidrišta u ledu. Upotrebljavamo ih na osiguravalištima i kao međuosiguravanja, a u nuždi i za spuštanje po užetu (apsajl). Osnovni su alat i za izradu drugih oblika sidrišta u ledu, poput Abalakov-sidrišta.

U početku se klinovi za led nisu mnogo razlikovali od klinova za stijenu, samo su bili duži i nazubljeni. Postavljali su se isključivo zabijanjem, a vadili napornim i dugotrajnim iskapanjem iz leda. Poslije su napravljeni razni maštoviti cjevasti oblici i spiralni klinovi nalik na vadičep. Vađenje klina odvrtanjem bilo je ključan napredak. No

ostalo je kao problem pucanje leda pri zabijanju klina pa su napravljeni klinovi koji se uvrću u led cepinom kao polugom. Nastao je ledni vijak kakav bez bitnih konstrukcijskih preinaka poznajemo i danas. Međutim, tek razvojem naprednije tehnologije obrade metala bilo je moguće proizvesti ledni vijak koji se lako i brzo postavlja i vadi, i još k tome jednom rukom. Današnji ledni vijci imaju tanke stijenke, vrlo oštre zube, pomno osmišljenu geometriju, precizno tokareno tijelo i navoj, a izrađeni su od kvalitetnog čelika s posebnom završnom obradom, koja ih čini vrlo glatkima. Međutim, i najbolji ledni vijak vrijedi samo onoliko koliko vrijedi led u koji je postavljen i samo onoliko koliko ga znamo ispravno upotrijebiti.

Pri postavljanju lednog vijka nastojimo kao mjesto postavljanja odabrati što homogeniji, cjelovit led. Izbjegavamo tanke ledene zavjese i svijeće, tanke plahte leda odvojene od stijene, led u blizini većih zračnih džepova (sitni mjehurići zraka u inače prozirnog ledu ne smetaju), promućun leden i led uz koji teče voda, napuknut, ispucan, izbušen, svječast, osunčan, šećerast led... Led koji zadovoljava svim kriterijima kolokvijalno zovemo »dobrim ledom«, a sav drugi – »lošim ledom«. Jedan je od pokazatelja dobre konzistencije leda i »ledeni čep« koji izlazi iz lednog vijka pri njegovu uvrtnanju u led. Što je duži, to bolje.

Ako ledni vijak moramo postaviti na mjestu koje nudi samo loš led, najprije ga nastojimo rašči-

Slika 1. Različite izvedbe modernih lednih vijaka: A) s klasičnom ušicom: Petzl »Laser«, B) s rotirajućom ušicom: Petzl »Laser Sonic«, C) s rotirajućim hvatištem ušice: Black Diamond »Express«, D) sa sklopivom ručicom: Grivel »360«

Slika 2. Pokazatelj dobre kvalitete leda – »ledeni čep«

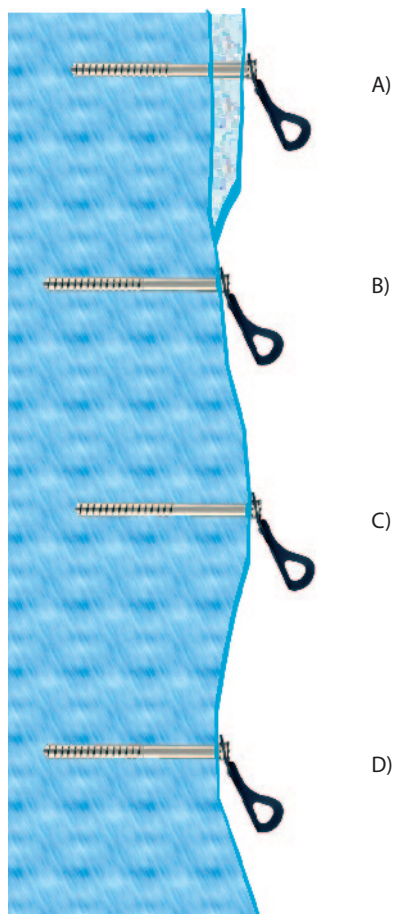
stiti i tako ispod ili iza njega doprijeti do dobrog leda. Ne uspijemo li, a nemamo drugi izbor, vijak postavljamo u loš led, znajući da takav vijak, tj. led u koji je postavljen, najvjerojatnije ne može podnijeti velika opterećenja. Može li ili ne može izdržati pad, ovisi o slučaju, što vjerojatno nikad nećemo ni testirati jer su padovi u ledu zapravo rijetkost.

Nadalje, ledni vijak ne postavljamo u ispupčene (konvek-sne) dijelove leda, zbog tendencije takvih oblika da se kalaju već pri postavljanju vijka, a pogotovo pri opterećenju. Od ispupčenih su mjesta sigurnija ona blago udubljena (konkavna).

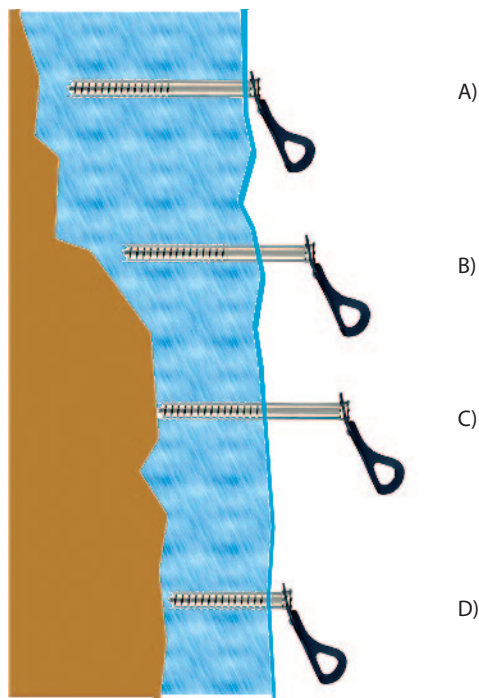
Ledni vijak predviđen je da se uvijek u led do ušice. Prodre li do stijene prije nego što ušica dođe do leda, predugačak je za postavljanje na odabrano mjesto. Potrebno je pronaći mjesto gdje je led deblji ili na istom mjestu upotrijebiti kraći vijak. Ne možemo li postaviti ništa bolje, preporučljivo je podvezati vijak (šivanom Dyneema trakom, izokrenutim lađarskim čvorom), no samo ako vijak viri iz leda više od 5 cm. Vijke koji vire iz dobrog leda manje od 5 cm treba ukopčati na uobičajen način – kroz ušicu. U oba slučaja moramo biti svjesni činjenice da je takav vijak kompromis između dobrog vijka i ničega te da je njegova nosivost uvelike smanjena.

Optimalan kut pod kojim postavljamo ledni vijak u dobar led jest (krajem na kojem je ušica) oko 15° od okomice prema predviđenom smjeru opterećenja. Opterećenja koja podnose tako postavljeni ledni vijci u rang su dobrih spitova u suhoj stijeni, s izmjerenim vrijednostima i većim od 20 kN.

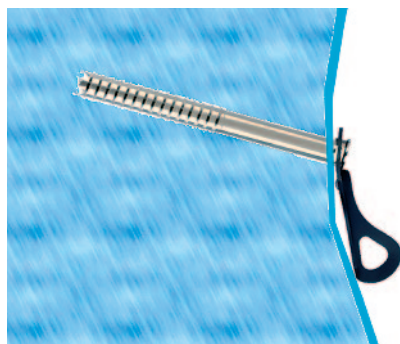
Optimalan kut postavljanja vijka u lošem ledu varira od slučaja do slučaja i tu nema pravila, osim da se kraj vijka s ušicom usmjeri od okomice suprotno od predviđenog smjera opterećenja. Ledni vijak u lošem ledu smatra se vrlo nepouz-danim i ozbiljan je kompromis sigurnosti.

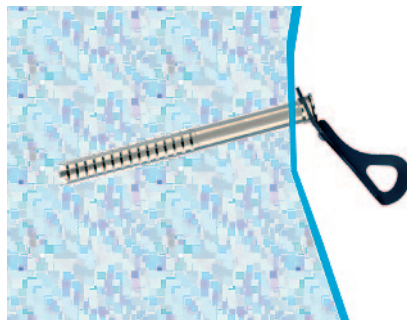
Slika 3. Postavljanje lednog vijka: A) loše: neočišćen sloj »lošeg« leda, B) dobro, C) loše: led je ispupčen, D) izvrsno: led je udubljen

Slika 4. Debljina leda i pouzdanost lednog vijka: A) izvrsno, B) dobro ako vijak ne viri više od 5 cm, C) loše, D) vrlo dobro

Slika 5. Kut postavljanja lednog vijka u »dobrom« ledu

Slika 6. Kut postavljanja lednog vijka u »lošem« ledu

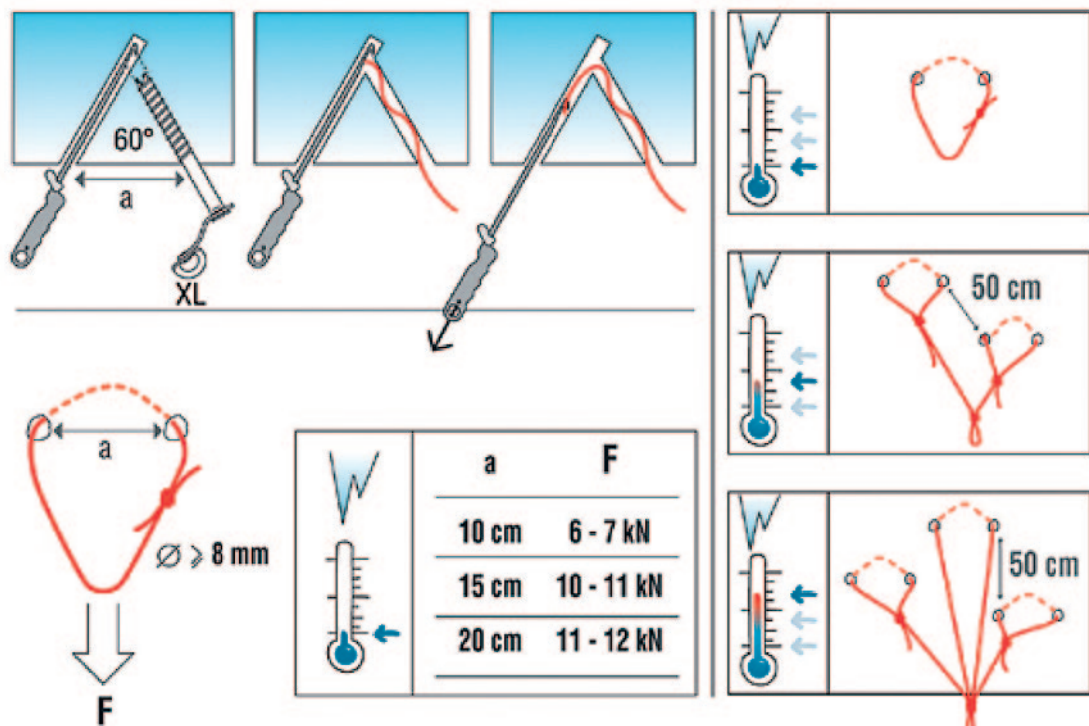
Nedavno su objavljeni ohrabrujući rezultati testiranja lednih vijaka postavljenih u stare rupe u ledu ostale od uklonjenih vijaka. Čak i najkraći vijci postavljeni u dublje rupe dužih vijaka redovito su podnijeli solidna opterećenja. Izvjestan gubitak nosivosti ipak je zabilježen, no rezultati testiranja opravdavaju preporuku da se u prilici kad bi nova rupa bila preblizu staroj (točan razmak nije definiran i zasad je to stvar osobne procjene) radije pribjegne postavljanju novog vijka u staru rupu. To naročito vrijedi ako je rupa već izobličena i djelomično zalivena novim ledom te kad novi vijak uđe dublje od stare rupe.

Najzad, preporuka glede dužine vijka. Današnji vijci proizvode se u dužinama od 10 do 22 cm. Što je led lošiji, to se preporučuje duži vijak. Međutim, što se nosivosti tiče, u dobrom ledu potpuno zadovoljavaju već i vijci od 13 cm. Usto se brže i lakše postavljaju te pružaju veću sigurnost u tankom ledu. Vijci od 10 cm preporučuju se samo u tankom ledu, ako duži vijak ne ulazi do ušice.

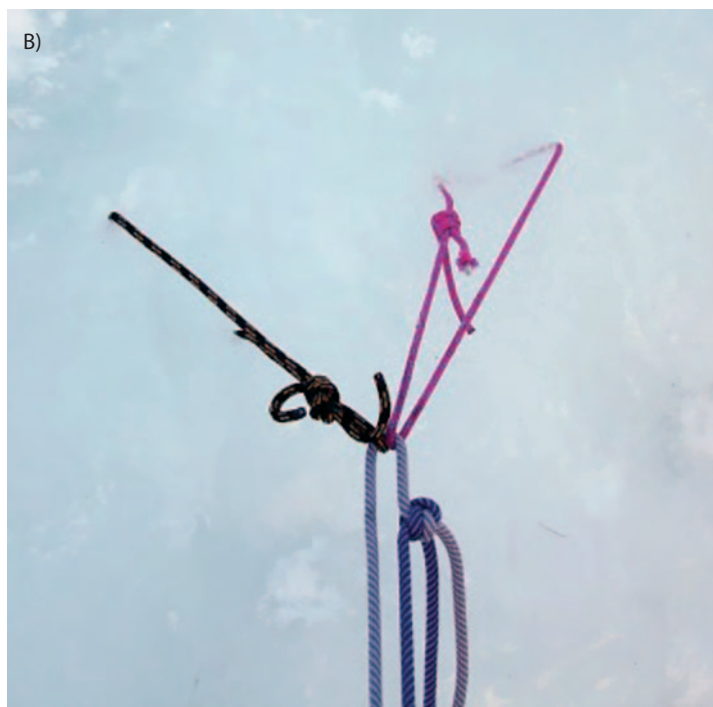
Abalakov-sidrište

Abalakov-sidrište, poznato i kao V-sidrište, A-sidrište ili jednostavno abalakov, poseban je oblik sidrišta u ledu koje, s obzirom na sigurnost što je pruža, zahtijeva neobično malo materijala – jedan kratak komad zamke. Radi se o svojevrsnom »pješanom satu« u ledu, koji bušimo sami te kroz njega provlačimo zamku ili gurtanu. Kao alat za izradu potreban nam je barem jedan ledni vijak (što duži), a poželjno je imati dva. Također je poželjno imati i posebnu kukicu koja nam olakšava provlačenje zamke ili gurtne kroz usku rupu u ledu.

Abalakov je naročito povoljan za apsajl, upravo zbog zanemarive cijene materijala koji ostavljamo za sobom. Međutim, zbog razmjerno složene i dugotrajne izrade u usporedbi s postavljanjem lednog vijka, abalakov obično ne služi za međuosiguranja niti za osiguravališta. Osim toga, pouzdano osiguravalište zahtijevalo bi sidrište na barem dvije čvrste točke, što bi dodatno otežalo i produžilo njegovu izradu, a dovoljno velik komad dobrog leda nužan za izradu dva abalakova na

Slika 7. Izrada i nosivost horizontalnog Abalakov-sidrišta. Izvor: katalog Petzl (2008).

Slika 8. A) Horizontalno Abalakov-sidrište dodatno osigurano lednim vijkom, B) pronađeno horizontalno Abalakov-sidrište (desno) pojačano novim dijagonalnim (lijevo)

maloj udaljenosti ne nalazi se baš često. Stoga ćemo abalakov dalje razmatrati isključivo kao sidrište za apsjal.

Kao što vrijedi za ledni vijak, tako i nosivost abalakova ovisi o kvaliteti leda u kojem je izrađen pa pri izboru mjesta za izradu sidrišta vrijede sve već navedene smjernice. Usto, nosivost ovisi i o nekoliko drugih čimbenika. Dimenzije sidrišta imaju očekivanu ulogu pa je tako nosivost veća ako su rupe u ledu napravljene dužim vijkom. Nosivost ovisi i o geometriji sidrišta, a najveća je kad površina leda s osima izbušenih rupa zatvara jednakostraničan trokut. Položaj rupa u ledu također je važan. Novija su testiranja pokazala da abalakov ima najveću nosivost kad su rupe postavljene točno jedna iznad druge, za razliku od dosadašnje prakse bušenja rupa razmaknutih vodoravno. I najзад, nosivost sidrišta ograničena je nosivošću upotrijebljene zamke ili gurtne pa je preporuka za minimum sigurnosti zamka promjera 7 mm. Šivane su gurtne bolji izbor, no razlika u nosivosti (barem sidrišta potrebnog za apsjal) ne opravdava povećan trošak ostavljanja šivane gurtne nakon izvlačenja užeta. Školski izrađen abalakov u dobrom ledu manje je nosivosti od dobro postavljenog lednog vijka u istom ledu, no i dalje se radi o velikoj nosivosti, redovito većoj od 10 kN.

Slijedi važna napomena za pronađen gotov abalakov, dakle za sidrište koje nismo nedavno izradili niti smo nedavno pratili njegovu izradu. Preporučuje se smatrati ga nepouzdanim jer se rijetko može utvrditi njegova ispravnost, s obzirom na stanje upotrijebljene zamke, dubinu i geometriju. Uvijek treba imati na umu da je led promjenjiv medij te da deformacijom leda, odnosno njegovim otapanjem i ponovnim zaleđivanjem, dobro sidrište može postati opasno po život, i to bez vidljivih znakova upozorenja.

Ostali oblici sidrišta u ledu

Najčešći su oblici sidrišta u vodenom ledu dobar ledni vijak i abalakov. Dovoljno su testirani u laboratoriju i na terenu, tako da su prvi izbor kad god je njihova uporaba moguća. Međutim, u stvarnosti su velike mogućnosti i za razne improvizacije. Razlozi mogu biti što se ne može postaviti dobar ledni vijak ili izraditi dobar abalakov te prijeka potreba za uštedom materijala ili vremena. Koliko

Slika 9. Ostali oblici sidrišta u ledu

je pojedino rješenje pouzdano, ovisi o konkretnom slučaju.

Dobar je primjer, i općeprihvaćen u praksi, postavljanje gurtne oko ledenog stupa (spojene svijeće) ili pak provlačenje gurtne kroz rupu u ledenoj zavjesi. O nosivosti takvih sidrišta možemo tek nagađati i ona se zasigurno razlikuje od slučaja do slučaja, no zdrav razum govori u prilog što masivnijim ledenim stupovima i zavjesama.

Vrlo opasan oblik sidrišta u ledu jest ledna kuka (ice hook) – moderna verzija nekadašnjih klinova za zabijanje, oblikovana tako da više sliči nožu lednog alata. Ovdje je spomenuta zato što joj ime sugerira da se radi o klinu za led, a to ona nije. Iako se može brzo i jednostavno zabiti u led, zapravo je veoma nepouzdana. Preporučuje se izbjegavati upotrebu lednih kuka u vodenom ledu. Bolje ih je smatrati specijalnim klinovima za pukotine u stijeni – što upravo i jesu.

Posebna izvedba prije spomenutih oblika sidrišta (lednih klinova i Abalakov-sidrišta) upotre-

Slika 10. Ledna kuka (ice hook)

bljava se isključivo za spuštanje po užetu, a modificirana je tako da se, kad se i posljednji penjač spusti po užetu, sav upotrijebljeni materijal (ledni vijak, odnosno gurtina u slučaju abalakova) može povući za sobom. To su napredne tehnike, ali znatno nižeg stupnja sigurnosti i zahtijevaju iznimnu pozornost pri izvođenju. Stoga se ni dobrim poznavateljima tehnike penjanja u ledu ne preporučuje da poučavaju polaznike tim tehnikama na zimskim alpinističkim školama niti da se one upotrebljavaju u navezu s neiskusnim partnerima.

Zaključak

Zimski alpinizam nije nova grana alpinizma, naprotiv, postoji još od samih njegovih početaka. Međutim, i jednostavna tema, poput sidrišta u ledu, pokazuje koliko se alpinizam i dalje razvija pred našim očima. Naša je dužnost da oči uvijek držimo otvorenima u potrazi za novim spoznajama, naročito onima koje se tiču sigurnosti u

alpinizmu. To jako dobro pokazuju smjernice i preporuke za izradu sidrišta u ledu koje su se, kako za ledne vijke tako i za Abalakov-sidrišta, u posljednje vrijeme promijenile, takoreći iz crnog u bijelo. Ovdje su bile predstavljene smjernice i preporuke za izradu što pouzdanijih sidrišta u ledu, onako kako ih svijet danas vidi, a s naglaskom na osnovne metode iz programa zimske alpinističke škole. Naprednije su metode tek spomenute jer sa sobom donose povećan rizik i opasnosti te bi ih stoga na alpinističkim školama trebalo izbjegavati.

Pregled literature

- Will Gadd, *Ice & Mixed Climbing: Modern Technique*, The Mountaineers Books 2003.
- C. Harmston, *Myths, Cautions and Techniques of Ice Screw Placement*, 1998. – 2009.
- J. Marc Bevery, Stephen W. Attaway, *Ice Climbing Anchor Strength: An In-Depth Analysis*, 2009.

Vježba zavrtnja lednog vijka na Zimskoj alpinističkoj školi Alpinističkog odsjeka HPD-a »Željezničar«

Milost Božja ili glupost ljudska

Damir Šantek, Zagreb

Klima se mijenja, to je više nego očito. Postalo je toplije. Planine to osjete, a i planinari također. Mijenjaju se i ljudi koji dolaze u planine. Svakim ih je danom sve više i više, sve su slobodniji, luđi i neoprezniji. U planine se više ne ide samo radi užitka, doživljaja, društva i sklada s prirodom.

Početkom 2014. zainteresirao sam se za Annapurna trek, to jest za planinarenje oko Annapurne, uz uspone do jezera Tilicho (4919 m) i prijevoja Thorong La (5416 m). Danima sam zbrajao i oduzimao slobodne dane, novac, fizičke i psihičke mogućnosti, posljedice visinske bolesti... Na svoj sam rođendan, 17. travnja, odlučio: idem, sad je

prilika, moram to probati, tko zna kad će mi se takva prilika ponovno pružiti.

No, onda je došao po zlu čuveni 18. travnja. Ledopad Khumbu na Everestu, strm labirint seraka i pukotina, stalno podložan promjenama, postao je poprište najveće tragedije u povijesti alpinizma u Himalaji. Dan je počeo kao i svaki drugi i ništa nije nagoviještalo tragediju koja će uslijediti. Mnogobrojni su Šerpe kao i svakog dana pripremili opremu, stavili na čelo traku za nošenje i podigli terete koji su se sastojali od vreća za spavanje, šatora, konopaca, boca kisika, lopata za snijeg, namirnica i pribora za kuhanje, klinova i ostale, manje ili više potrebne opreme za postavljanje visinskih logora,

rukohvata za penjanje te općenito za život u tim negostoljubivim planinskim predjelima. Put od baznog logora do logora broj jedan, dug malo više od tri kilometra, Šerpe, uz pomoć fiksnih užeta i ljestava, te ovisno o dobi, snazi, stanju na ledopadu i težini tereta koji nose, prevaljuju za tri do četiri sata. Zbog velikog broja penjača i velike količine opreme potreban je i velik broj Šerpa pa se uspon često pretvara u čekanje u redu, kao kad »vadite« važne dokumente ili potvrde kod naših državnih tijela. U trenutku kad se odlomio komad leda težak desetak tisuća tona, ispod njega nalazio se velik broj nosača i kuhara. Lavina ih je iznenada pomela usmrтивši šesnaest nosača i ozlijedivši još osmoricu.

Šok cijele alpinističke i planinarske zajednice, pa i mene samoga, bio je golem. Upitnici su se samo množili. Je li moja odluka o ovom putovanju nerazumna i nesmotrena? Tko je tako bezglav i svojeglav da svjesno trči u smrt? Međutim, moja druga, manje oprezna i često prevladavajuća strana baš je zagrizla i nalazila razloge zbog kojih bih ipak trebao poći u Himalaju. Pa ne idem ja baš tamo gdje se dogodila nesreća, uostalom, to se zbilo u drugo godišnje doba, to su alpinisti, a ja idem samo na trekking i, na koncu konca, takva se

nesreća ne može dogoditi dvaput u jednoj godini, i nije poginuo nitko od naših... I kako to već obično biva, život teče dalje bez obzira na sve što se događa, a ružne se stvari zaboravljaju.

Nedugo potom došao je i tragični 27. srpnja, kad je pri pokušaju uspona na Khan Tangri u Kirgistanu život pod lavinom izgubio Krešimir Milas. Evo, dogodilo se i drugi put u istoj godini, i poginuo je netko naš, ali druge su izlike još uvijek vrijedile.

Slijedila su brojna pripremna planinarenja. Putovanje u Nepal se bližilo. Počeo sam pakirati i slagati opremu, a 25. listopada, dan kad sam trebao krenuti, ubrzano se približavao. Dok sam sjedio na podu među hrpama majica, jakni i hlača, zazvonio je telefon. Nazvao me Žarko i pitao jesam li čitao portale. Odgovor je, naravno, bio da nisam jer pripremam opremu. Nije me trebalo dugo nago-varati da ustanem i otrčim do računala. Upravo je taj 14. listopada ostavio vječni trag u povijesti Annapurne, a meni priuštio dugu neprospavanu noć. Stradanja alpinista u snježnim olujama i lavinama na Himalaji nisu rijetka, no ovako se nešto još nikada nije dogodilo. Gotovo 170 osoba uspinjalo se taj utorak prema prijelazu Thorong La kada se na taj kraj naglo spustila oluja prou-

zročena ciklonom Hudhudom, koji je došao iz susjedne Indije. Za vrlo kratko vrijeme napadala je golema količina snijega, zbog čega se mnoštvo vodiča, trekera i nosača izgubilo u snježnoj mećavi i zbog hladnoće smrznulo. Postoje razne procjene koliko je ljudi smrtno stradalo u toj nesreći, no broj se svakako popeo na više od 39 unesrećenih. Brzo su prostrujile poruke. Franjo je već bio u Nepal. Staza je zatvorena. Preživjeli se evakuiraju, a izvlače se i tijela poginulih koja su pronađena. Tijela nekih žrtava neće biti moguće spustiti s planine do proljeća i topljenja snijega.

Svi koji su čuli za nesreću odvrćali su me od putovanja. Izlike su mi sad stvarno bile tanke jer idem baš tamo gdje se dogodila nesreća, godišnje doba je isto, samo su dva tjedna prošla od nesreće, stradali nisu alpinisti već samo trekeri, a sada je očito i to da se takva nesreća može dogoditi i više od dvaput u jednoj godini. Pa ipak, kako su se prilike donekle smirile, a vrijeme popravilo, i pošto je staza

Annapurna treka bila opet otvorena, krenuo sam put Nepala, s prilično straha, ali s još više nade.

No, kako to obično biva, ta je nesreća pokrenula niz procjena, spekulacija i prijedora. Budući da je među stradalima bilo mnogo mjesnih nosača, vodiča i kuhara, potpuno je jasno da je jedan od razloga stradavanja bila njihova loša opremljenost. Neki od nastradalih Nepalaca imali su na nogama lagane tenisice, pa čak i japanke, a umjesto kaputa i zimskih jakni nosili su tanke majice i jakne. Unatoč tome što organizatori toga i drugih trekinga dobro naplaćuju takvo dvotjedno ili trotjedno planinarenje, tek je mali dio novca namijenjen za plaće nosača, koji loše opremljeni često satima iz dana u dan na leđima nose i više od pedeset kilograma tereta. Keshav Pande iz nepalskog udruženja nosača tvrdi kako njegova organizacija svim nosačima nudi jeftinu zimsku opremu, ali je mnogi neće kupiti jer im je i takva često preskupa, a s druge su strane uvjereni kako im takva oprema i ne treba. Uz nosače, opskrba lodgeva i guest houseva odvija se i na leđima mazgi, a na većim visinama jakova.

Uz spomenute nosače, velik dio trekera, iz sasvim drugih razloga, pomalo neozbiljno uzima takve visine i nepredvidljivost vremena u planinama. Osim toga, planinari često nosače unajmljuju neposredno, a ne putem agencija, sve kako bi uštedjeli na troškovima. Još je gore to što mnogi od njih radi uštede prolaze tim stazama bez vodiča i nosača, k tome još i neprimjereno opremljeni. Na taj im je način dnevni trošak manji od deset dolara. Međutim, njihove cipele, inače sasvim dovoljne za sunčano vrijeme, postaju prilično neupotrebljive na niskim temperaturama i u dubokom snijegu, a slično je i s jaknama te ostalom opremom. Usporedba s našim gostima sa sjevera i njihovom opremljenošću, te lutanjima po Velebitu i Biokovu, ne može biti slučajna.

Sve smo to tijekom trekinga vidjeli uživo. Vidjeli smo slabo opremljene nosače koji na svojim leđima naizgled bezbrižno vuku teret po njima poznatim stazama. Vidjeli smo mlade ljude koji sami planinare tim, doduše, dobro označenim stazama, ali s ruksacima i opremom s kakvima se ide na Japetić ili Ivanšćicu, i to ne zimi nego u proljeće. Ljudska glupost i lakoumnost očito nemaju granica, a pamćenja očito katkad nisu duža od pamćenja zlatne ribice.

Drugi je razlog velikom broju stradalih među mjesnim pučanstvom još gori od prvoga. Strani su planinari zahvaljujući policama putnog osiguranja imali prednost pri spašavanju i helikopterskoj evakuaciji. Vojni helikopteri nisu mogli letjeti dovoljno visoko pa su spasitelji bili primorani oslanjati se na helikoptere privatnih tvrtki, koje su se usredotočile na spašavanje stranaca. Unatoč tome, među poginulima je bilo državljana Indije, Kanade, Izraela, Slovačke, Poljske i Japana. Izraelska i švicarska veleposlanstva poslala su posebne helikoptere kako bi spasila svoje državljane zatečene snijegom na planinarskim stazama. Jedan je planinar ispričao kako je izraelski helikopter odbio ukrcati nizozemskog planinara i da mu je član posade rekao kako je helikopter namijenjen isključivo Izraelcima. Ta je grozota još naglašenija zbog mišljenja da su planinari zahvaljujući suživotu s prirodom skloniji pomaganju, nesebičnosti i samoprijegoru.

Ovakvi događaji pak razotkrivaju ljude kao sebične, strašljive i samoljubive, što prouzrokuje duboku podjelu na one koji imaju prednost pri spašavanju i one koji je nemaju, pa neka potonjima Bog pomogne. Sasvim je svedjedno jesu li planinari ili nisu.

Sve to podsjeća na 1912. i toliko puta ispričanu priču o Titanicu. I tamošnji su putnici bezbrižno

provodili dane na brodu, baš kao i planinari podno vrhova Annapurne. I tamo se sudar s ledenom santom dogodio naglo i nenajavljeno, kao i snježna mećava podno prijevoja Thorong La. I tada su bogati imali veće izgleda za spas, kao i u ovom slučaju. Rijetko koja žena nije zaplakala nad tragičnom sudbinom Jacka Dawsona i Rose DeWitt Bukater u raskošnoj, po mojem mišljenju, lošoj ekranizaciji Jamesa Camerona. Lako je moguće da za koju godinu Hollywood ili, štoviše, Bollywood, u susjedstvu Himalaje, snimi film o nesreći ispod Annapurne, sa sličnim ljubavnim zapletom i, naravno, tragičnim krajem nad kojim će svi roniti suze.

O našim neprilikama sasvim sigurno nitko nikada neće snimiti film, no i jedan od nas petero morao se, na nesreću, koristiti helikopterom kako bi se zbog zdravstvenog stanja što prije spustio u Kathmandu i započeo s liječenjem. Sve je više-manje proteklo glatko budući da je bilo pokriveno policom osiguranja. Nije bilo suza, ispruženih ruku, vjetra u kosi u suton i sličnoga, tek topao stisak ruke s dobrim željama za brz oporavak.

Krivnja za takvu nesreću prebacuje se s jedne na drugu stranu. Treba naglasiti da svake godine razne planinarske staze toga fantastičnoga planinskog područja posjeti više od sto tisuća planinara. Mnogi okrivljuju mjesnu vlast, kojoj je jedino

važno da uzme svoj dio prihoda od velikog broja gostiju, pritom se nimalo ne skrbeći o njihovoj sigurnosti, o najavljivanju vremenskih neprilika ili bilo kojem drugom značajnijem problemu. Na taj se način svatko oslanja isključivo na sama sebe i svoje osobne odluke. Signali za telefone i internet gotovo ne postoje pa na taj način nije moguće saznati vremensku prognozu. Svima je u interesu da se taj turistički zamašnjak okreće pa ne postoji sustav koji bi ga zbog vremenskih nepogoda zaustavio – na trenutak ili, po potrebi, na dan-dva. Nakon te nesreće nepalske su vlasti ipak obećale da će uspostaviti učinkovitiji sustav upozoravanja na dolazak nevremena.

Kad smo krenuli na put dobili smo informaciju da je staza za uspon do jezera Tilicho zatvorena. Putem smo razgovarali s mnoštvom planinara koji su se vraćali te od njih doznawali kakvo je stanje planinarskih putova. Mjestimično smo vidjeli zalijepljene papire na kojima je bez datuma ili bilo kakve dodatne obavijesti pisalo: »Tilicho open«. Srećom, tako je i bilo. Putem smo naišli na mjesta gdje su odroni uništili put, no mora se priznati da su na svim takvim dijelovima bili radnici koji su ga popravljali i nastojali omogućiti prolazak planinarskim stazama.

Još nekoliko riječi o globalnom zatopljenju. Ledenjaci na Himalaji ubrzano se tope, što su poka-

zala tri izvještaja Međunarodnog centra za integrirani razvoj planina iz Kathmandua. Samo u posljednja tri desetljeća nepalski su se ledenjaci smanjili za 21, a butanski za 22 posto. Trogodišnji istraživački projekt pokazao je da se svih deset preostalih ledenjaka u regiji ubrzano smanjuje. Znanstvenici upozoravaju da bi učinak klimatskih promjena na Himalaji mogao biti razarajući jer ta regija osigurava hranu i energiju za 1,3 milijarde ljudi koji žive u slivovima rijeka što dotječu s Himalaje.

Kad smo stigli u podnožje Annapurne činilo se da se božica Kali – koja vjerojatno, poput svih bogova, živi visoko gore, na samim vrhovima planina, pa i Annapurne – umorila. Ili je tek uzela predah? Kako su protjecali dani, zbog lijepog smo vremena imali dojam da je »ispucala svu municiju«. Ili joj je možda bilo drago što sam se u Kathmanduu na trgu Durbanu triput vraćao njenom kipu sjeverno od hrama Jagannatha i promatrao kako joj se prinose žrtve? Kali je najstrašniji destruktivno utjelovljenje Šive. U tom svojem zastrašujućem prikazu ona ima šest ruku i u svakoj od njih drži neke atribute: mač, trozubac, odrubljene glave, posudu za skupljanje krvi iz odrubljenih glava i ruku ubijenog ratnika. Uza sve to, Kali, ili u ovom slučaju Crni Bhairab, stoji na tijelu mrtvoga demona. Mač je simbol božanskog znanja, a ljudska glava simbol ega. Božanskim se znanjem ego mora poništiti kako bi se dosegla mokša – oslobođenje od beskrajnog ciklusa reinkarnacija, tj. niza rođenja i smrti, a time i oslobođenje od patnji i ograničenja ovoga svijeta. Oko vrata nosi ogrlicu satkanu od ljudskih lubanja.

Kako bilo da bilo, naš je strah od lošeg vremena bio posve nepotreban. Svih šesnaest dana što smo ih proveli podno veličanstvenih vrhova Annapurne pratilo nas je predивно sunčano vrijeme, kakvo se može samo poželjeti. I premda smo se pripremili i za najgrozomornije vremenske neprilike, svaki smo dan uživali u predivnom jesenskom himalajskom suncu. Čuli smo i vidjeli kako tutnje lavine te hodali po kristalno čistom snijegu. Nažalost, vjerojatno iznad ili pored tijela nekih unesrećenih, koji su planinu posjetili kad je božica Kali bila bijesna i loše volje. Tek smo tu i tamo vidjeli ostatke planinarske opreme ostavljene u snijegu, kao privremeni podsjetnik na to kako priroda unatoč svojoj iskonskoj i nemjerljivoj ljepoti zna biti čudljiva i nepredvidljiva.

Tulove grede

Treća sreća ili kako vratiti dug domovini

Nikola Butorac i Davor Jokić, Zagreb

Planine treba upoznavati postupno, ne moramo sve vidjeti iz prvog pokušaja i u što kraćem vremenu. Treba se uvijek polako približavati vrhu, pokušavati s više strana, svaki put ići malo dalje. U tome smo nas dvojica oduvijek pronalazili zadovoljstvo i smisao boravka u prirodi. Glavni nam je cilj postupno napredovanje, a sporedan »zabijanje zastavice na vrhu«. Lijepo je i to, naravno, ali u sebi nosi klicu rastanka i gubitka jer svaki osvojeni vrhunac s vremenom zaboravljamo, rastajemo se od njega, i on uvijek ostaje za nama. No onda, često i nakon nekoliko godina, poželimo ponovni susret s njim: da obnovimo stare uspomene, možda vodeći sa sobom

neku drugu osobu, kojoj želimo darovati svoje male tajne, podijeliti s njom čari šume, mir, tišinu i široke vidike.

Majstorska cesta i Tulove grede

Tulove su grede najljepši ukras na staroj makadamskoj cesti preko južnog Velebita, a i sama Majstorska cesta izniman je spomenik kulture. Stoga je to područje zaokupljalo našu pozornost više od godine dana. Oduševili smo se prolazeći cestom od Svetog Roka preko Malog Halana i Kraljičinih vrata prema Tulovim gredama, a zatim i spuštanjem preko Praga i Potpraga sve do autoceste i dalje do Obrovca. Drugi dan pošli smo

Otvorenje ceste preko Malog Halana - Arrigonijeva slika iz 1832. godine

iz Obrovca natrag prema kamenim magnetima koji su nas mamili svojom osunčanom bjelinom. Taj smo se put samo zaustavili u podnožju kamenih ljepotica, potražili stazu i malo se raspitali o sigurnosti u tom području. Imali smo dojam da različita mjesta na cesti pružaju dovoljno ljepote velebitskoga krajolika pa nam se penjanje na vrh činilo kao »traženje kruha preko pogače«.

Drugi smo se put, u društvu našega »četveronošca«, popeli prilično visoko, uživajući u širini vidika na moćne velebitske vrhove, kanjon Zrmanje i morsku obalu. Neočekivana prepreka u obliku sajle i naša nepripremljenost za penjanje osiguranim putom odvratili su nas od daljnjeg uspona. I to nam je bilo dovoljno, jer napravili smo korak više nego prošli put, opet vidjeli nešto novo, približili se korak bliže »srcu planine«. Pa ipak, znali smo da je još mnogo toga lijepog pred nama.

Treća sreća

Na Dan domovinske zahvalnosti, 5. kolovoza ove godine, uputili smo se Davor i ja prije zore iz Zadra

prema Obrovcu. Htjeli smo preduhitriti zoru i dočekati izlazak sunca na vrhu Tulovih greda. Nažalost, u njihovo smo podnožje, iza vjetrobranskog zida, došli kad se već dobrano razdanilo, a sunce samo što nije izašlo. Brzo obuvam gojzerice, a moj pratilac prti zajedničku naprtnjaču. Za koji časak i evo nas na stazi, penjemo se žurnim korakom. Nakon četvrt sata hoda obasjava nas izlazeće sunce, ispunjavajući nas ushitom, ali i tugom što već nismo na vrhu. Ono nas i »prosvjetljuje«: utvrđujemo da nismo ponijeli hrvatsku zastavicu koja u posebnim prilikama ide s nama. A mogla je lijepo vjoriti u čast domovine i biti na ponos nama penjačima. Bilo je kasno za povratak jer smo već ušli među stijene i prevalili velik dio puta. Šteta, danas je prava prilika da se slikamo s hrvatskim barjakom, zaključujemo sa žaljenjem.

Znali smo da je šire područje Greda bilo zahvaćeno ratnim djelovanjima, ali put je očišćen od minsko-eksplozivnih sredstava. No, iznenada ugledasmo nasred staze štapić s crvenim gornjim dijelom, a sa svake strane ukoso polo-

žene jednake takve štapiće, međusobno udaljene metar-dva. Postali smo oprezniji i s nevjericom se upitali što će taj štapić nasred staze – nastavljamo li ili se vraćamo? Nastavili smo jer nije bilo nikakva natpisa o minama, kakvih je mnogo duž Majstorske ceste. Ubrzo smo došli do sajle kojom se trebalo spustiti.

Svladali smo tu prepreku lakše nego što smo mislili i nastavili sve zahtjevnijim putem, što je možda bilo i dobro jer nismo mislili na one crveno obojene štapiće. Svako smo se malo zaustavljali da bismo uživali u prizorima stjenovitoga carstva Greda, Svetog brda prekrivenog oblacima i vidicama na kanjon Zrmanje.

Davor me iznenađeno upozorava na neke kosti u jednom udubljenju. Desetak kostiju poredanih u malom brlogu!? »Ljudske valjda nisu? Prekratke su«, odgovaram u šali. I zaista, dužinom od 20 do 25 centimetara odgovarale bi ovčjima, a možda i vučjima? Tješili smo se da ovaca u tom kraju još uvijek ima, iako mnogo manje nego prije. Pa vidjeli smo i nešto kao napušten pastirski stan, a u podnožju stado ovaca. Poslije smo, doduše, saznali da se radi o ratnom skloništu naših branitelja, a ne o pastirskom stanu. »Očito je da su pore-

dane«, nastavio je Davor, »stoga se vjerojatno radi o još jednoj neslanoj šali, kao što su i štapići na stazi.«

Vrh nam se sve više smiješio, a na njemu hrvatski barjak smotan do neprepoznatljivosti: kao da je tražio da ga netko razmota, barem na današnji dan. Sve nas je to učvrstilo u uvjerenju da stvarne opasnosti nema. Odustajanje više nije dolazilo u obzir iako se sve češće trebalo koristiti rukama da bi se svladala poneka stijena. Sva je sreća što nijedan od nas nije stokilaš jer bi taj morao ostati ispred uskog prolaza pet minuta prije vrha. I mi smo se morali bočno provući kroz tjesnac. Ubrzo smo bili na vrhu, nakon malo više od jednog sata uspona.

Primijetismo podugačak kolac u blizini, kojim Davor počinje odmotavati barjak. Sa svakim kružnim pokretom barjak je sve duži – sve dok se nije potpuno ispružio u svoj svojoj ljepoti, klizeći i pucketajući na valovima oštrog vjetrova. Ostajemo na vrhu prilično dugo, uživajući u vidiku i slikajući krajolik oko sebe. Naročito nas mami Sveto brdo, koje se čas više – čas manje skriva između kumulusa na sjeverozapadu. Slikali smo sve oko sebe, a

zatim i sebe: zajedno, s uzdignutim rukama, ponosno-šaljivo uzvikujući »Imamo je!«

Dobro raspoloženi, s mišlju da smo »vratili dug domovini«, spuštamo se istim putom. Susret sa Željkom iz Kutine bio nam je itekako ugodan i koristan jer je on »stari planinski vuk«. Između ostaloga, uputio nas je kako terencem doći bliže Svetom brdu i tako uštedjeti sat-dva hoda.

Mile Šarlija i legende o Cesti

Na povratku se Davor prošetao, ne mareći za planinarsku stazu, do »pastirskog stana«, iako mi to baš i nije bilo drago, jer tko zna čega sve ima u travi. Da se nije dobro igrati na taj način uvjerio nas je naš novi poznanik, sedamdesetogodišnji Mile Šarlija, domaći čovjek, koji veći dio godine provodi u dōcu pod Tulovim gredama. Naime, i on je čuo da je dvoje njemačkih turista, planinareći Velebitom, u blizini Tulovih greda naletjelo na minu. Srećom, nije imala okidač... Kao gostoljubiv domaćin poziva nas da sjednemo ispred kuće i kušamo njegov specijalitet – rakiju travaricu, koja je ujedno i medica. Pohvaljujemo gorko-sladak okus i nudimo mu da kuša Davorovu rakiju od rogača. Pripovijeda nam o svom sudjelovanju u Domovinskom ratu i poznanstvu s Gotovinom i Gavranom, junakom koji ima spomenik-kapelicu uza cestu, nedaleko od Tulovih greda.

Ugodno je slušati još žilavoga i čilog Milu dok pripovijeda legendu o Romanu, talijanskom graditelju Majstorske, ili kako je neki Dalmatinci zovu, Careve ceste (po nekom austrijskom caru). Mile očito više vjeruje legendi koja kaže da je

dotični Romano, kad su mu po završetku ceste 1832. prigovorili da ona ima i nedostataka, bio toliko ogorčen da je otišao u kamenolom i tamo izvršio samoubojstvo. Tom je kamenolomu ime Romanovac, a i kamen izvađen iz njega naziva se romanovac.

Pokušavam blago razuvjeriti Milu i spomenuti mu neke članke koji govore o tome da je glavni graditelj ceste bio naš vojni inženjer i graditelj Josip Kajetan Knežić, ali bez uspjeha. Puštamo ga da nam ispriča još neke pojedinosti o cesti. U spomen na nesreću koja se 1987. dogodila na prvom velikom zavoju s primorske strane postoji i ploča s natpisom. Mile je poznavao sve sudionike nesreće, pa i poginule koji su se vozili u teretnom dijelu »tamića« i zbog toga ispali iz vozila. Nevjerojatno zvuči i njegova interpretacija legende o Kraljičini vratima: Kraljicu su, kaže on, napali vukovi i rastrgali zajedno s njezinom pratnjom.

O kojoj je kraljici riječ? Crnih je zlih kraljica bilo više, neki ih nazivaju i Grčkim kraljicama, no u kakvoj su vezi s kraljicom s Kraljičinih vrata? U web-putopisu »Foto-safari na Tulovim gredama« PD-a »Ravna gora« navodi se: »Prema narodnoj predaji na stijenama su se iz jaja legli zmajevi, u stijenama živjele nevidljive velebitske vile. Također se vjerovalo da je među kamenitim stijenama svoje dvore imala i Crna kraljica, obučena u crno, koja je donosila nesreću. Po njoj se nazvao i prijevoj Kraljičina vrata, između duboke uvale Praške lokve (Jurkovića vrti) i prijevoja Mali Halan (ili Alan)«.

Zanimljivo bi bilo saznati i druge verzije te priče. Poradit ćemo na tome da pronađemo stare

legende. Zasad smo doznali da je tuda kraljica supruga Bele IV. bježala pred Tatarima iz Ugarske u Dalmaciju (prema knjizi Dragutina Seljana »Zemljopis pokrajinah ilirskih«).

Na odlasku upoznajemo Milinu suprugu koja se upravo vraća s ovcima. Mile kaže da je njegova supruga teta nogometaša Luke Modrića, a da je Lukin pradjed (?) bio cestar na Majstorskoj cesti. Upitali smo u šali kako je Luka i pita li što za tetu u domovini. »Pa, tako, tako... mogao bi malo češće«, uzvraća gospođa Šarlija, a Mile pridodaje u šali: »Nije se baš pokazao!«

Rastajemo se od bračnog para Šarlija, njihovih ovaca i hrvatskog ovčara te krećemo u dobrom raspoloženju prema Malom Alanu i legendarnim Kraljičini vratima.

Još malo avanture prije rastanka

Budući da nam je Mile spomenuo neke šumske i lovačke ceste prema Dušicama i Svetom brdu, prošli smo Prijelaz i nakon pet do deset minuta spuštanja ličkom padinom stigli do mjesta gdje se lijevo odvaja cesta označena planinarskom oznakom i izbljelijem natpisom »Dušice – Sv. brdo«. Više iz znatiželje krenuli smo tim smjerom. Uz poteškoće zbog lošeg puta, vododerina i blatnjavih lokava u grobnoj šumskoj tišini, uokvirenih zlokočnim natpisima »Opazuj mine«, stigli smo

do velike bukve sa sličnim nečitkim oznakama. Procijenili smo da ne bismo više trebali stavljati na kušnju svoga »Jimnyja«, što zbog strmine i blata, što zbog nesigurnosti. Dovoljno je bilo pet i po kilometara divljine. Vratili smo se na »Majstoricu« i na njoj prebrojili spomen-obilježja stradalim braniteljima. Takvih je spomenika petnaestak, a među njima se svojim položajem i oblikom ističe Gavranov. Kod njegove su nas kapelice dočekali jak vjetar i olujno nevrijeme, koje je svoje oblačne stupove zlokočno spustilo u daljini zadarskog zaleđa. Zaustavili smo se još na Potpragu, uza crkvicu sv. Franje Asiškog, a odmah iza nas zaustavila su se i dva velika džipa zadarskih registarskih pločica s oznakama »Safari«. Skupina Nijemaca očito je uživala u velebitskim čarima. Ne znamo jesu li im vodiči što govorili o povijesti ceste te možda spomenuli i to da je u jednom od srušenih i zapuštenih stambenih objekata uza cestu svoj cestarski radni vijek proveo Lukin pradjed. Samo nekoliko desetaka metara niza cestu zapuštena stoji i rodna kuća hrvatskog pjesnika, prevoditelja i hrvatskoga veleposlanika u Čileu Borisa Marune.

Zastajemo nakratko i kod kamenoloma Romanovca, a zatim se polako spuštamo na asfaltnu cestu, prateći pogledom, dok se god može, »naše« veličanstvene Grede i zastavu na njihovu vrhu.

Drvenik Veli

Gojzericom po jadranskim otočićima, dio peti

Vanja Radovanović, Zagreb

Veselo obiteljsko društvo koje svakoga Uskrsa posjećuje otočiće bez automobilskog prometa, prošle je godine pronašlo zanimljiv planinarsko-šetački cilj. Nakon Ilovika, Silbe, Ista i Kaprija te jubilarne pete godine zaredom, odabrali smo još malo južnije, Veli Drvenik pored Trogira. Jedan od glavnih razloga za odabir Drvenika bio je smještaj – na webu sam pronašao kuću s deset apartmana kao stvorenu za naše društvo od 6 obitelji i 19 osoba, što odraslih što djece, a to nije baš tako jednostavan zadatak na malim otocima. Kuća je preko weba izgledala OK, a vlasnik je, iako se preko telefona i e-maila pokazao kao ne osobito komunikativan, ipak zadovoljio prag naše tolerancije. Možda mi je najveću pozornost/bojazan privukla činjenica da vlasnik nije s otoka, već iz daljeg zaobalja, dakle nije bio iz »domaćih krugova«. Iako nije bio osobito ljubazan, ipak je odgovarao na sve upite pa, rekoh, valjda će sve biti u redu. Kako je naš boravak pokazao, vlasnik je bio tipičan primjerak našeg autohtonog turističkog »djelatnika« kojega zanima samo kako »pobrat pare« bez puno muke, a ne zanima ga hoće li ga njegovi pomalo razočarani gosti preporučiti dalje ili neće. Na sreću, iako nam je donekle pokvario dojam boravka, ipak nije bio razlog za velike brige.

No, krenimo mi prema otoku! Iako prognoza nije obećavala lijepo vrijeme, iskustvo prijašnjih godina kazivalo nam je da će stvarnost sigurno biti bolja od prognoze (tako je i bilo, na kraju nam je kiša padala tek dvaput kratko tijekom četiri dana). Vožnja starom cestom kroz Liku na Veliki petak pokazala je drugu stranu proljeća – kod Plitvica smo ugledali prvi snijeg pored ceste, dok ga je u Korenici bilo čak desetak centimetara. Na ličkim poljima vladao je ugođaj Tibeta: visoka obla brda bila su pokrivena snijegom, a doline, još zimsko žućkaste, pune vode koja je dotekla topljenjem snijega. Nastavili smo bez zaustavljanja do Gračaca, a zatim cestom za Obrovac preko Velebita, no ubrzo nakon prijetoja smo se »odronili«

sporednom cestom za Krupu. Cesta nije strmo-glava, nije ni loša, rupa nema, iako je primjetan dojam zapuštenosti, ponajviše zbog grmlja koje je zagrlilo cestu s obaju strana. Cesta vrluda kraškom padinom, prvo prolazeći tik uz vrlo lijep kanjon Krnjeze (ako tamo prolazite, ne propustite vidikovac odmah uz cestu!), a zatim stiže i na dno doline, do manastira na Krupi. Manastir je lijep, nalazi se u prekrasnoj zelenoj dolini uz rječicu preko koje vodi stari kameni most. Kraj mosta smo susreli i čiču sa stadom ovaca koje su okružile naš auto.

Nakon toga slijedi opet uspon i stižemo do Kaštela Žegarskog. Tu je još jedan lijep kameni most (ovaj put preko Zrmanje), nekoliko grafita na ćirilici i šira cesta Obrovac - Ervenik. No, cesta za Benkovac preko Medvide kojom smo željeli dalje (ucrtana je na karti) tek je traktorski put pa pitamo čovjeka u kombiju kako dalje za Šibenik. Nakon stručnog odmjeravanja auta (»Dovoljno je prljav i oštećen da im to predložim«, sigurno je pomislio), poslao nas je cestom prema Erveniku uz napomenu da nas čeka 7 km razmjerno dobrog makadama, a zatim je cesta preko Kistanja i Đevrska dobra. Tako je i bilo, ubrzo nakon Kaštela Žegarskog široka se asfaltna cesta iznenada pretvorila u makadam – vidio sam ih i boljih u životu, rupa je bilo dovoljno, no sve je to za ljude i tih točno odmjerenih 7 km brzo je prošlo. Kod Ervenika smo se rastali sa Zrmanjom i brzim smo tempom kroz zapuštena mjesta Kistanje i Đevrske stigli do autoceste, zatim Šibenika i naposljetku do Vinišća, sela nedaleko od Marine kod Trogira gdje nas je čekao naš »vođeni taksi«.

Barbu Ivu Babina preporučio nam je vlasnik apartmana jer je plovni red redovne brodske linije bio dosta nezgodan (brod u petak polazi iz Trogira, a u ponedjeljak plovi za Split), a iz Vinišća je do Drvenika tek pola sata. Ono što nam vlasnik nije rekao bila je činjenica da je taj naš »taxi-brod« zapravo tek običan kaić, brodica s unutarnjim motorom, bez kabine, sposobna da ukrca tek desetak ljudi s prtljagom. No, iako je brod bio

VANJA RADOVANOVIC

Pogled na Drvenik s vršne visoravni

mali, barba je bio više nego na visini zadatka, ispričao nam je kako je pola novih kuća na otoku sagrađeno od podruma do krova pomoću njegove brodice: cement, cigla, namještaj, sve je to došlo njegovom barkom. More je bilo dosta valovito, tu i tamo su nas zapljuskivali valovi, ljuljali smo se amo-tamo, ali Ive je majstorskom rukom vodio barku i sigurno nas istovario pred kućnim vratima apartmana – da smo išli brodskom linijom morali bismo stvari nositi 20 minuta otočnim uskim stazicama od pristaništa, a ovako smo se navezali na 30 metara od kuće.

Vlasnik apartmana dočekao nas je s osmijehom i smještaj je prošao prvi test: apartmani su bili uredni, iako se vidjelo da onaj tko ih je opremao nije imao sluha za sitnice koje život znače niti nadahnuće za stvaranje ugođaja – nije bilo ormara niti bilo kakve vješalice ili kuke za odjeću, nije bilo sapuna, a posuđa i pribora za jelo bilo je nerazmjerno malo, ali ajde! Glavna prostorija, zajednička kuhinja s blagovaonicom i terasom, bila je dovoljno prostrana i opremljena da bi zadovoljila većinu naših potreba.

Utrpasmu stvari, gricnusmo nešto i krenusmo u upoznavanje mjesta – naš apartman se nalazio na samome rubu sela, dobrim 20 minuta od središta, tako da smo usputno imali priliku vidjeti veliku većinu mjesta. S naše su se strane prvo

smjenjivale nove vikendice i apartmani – neke još u razdoblju betoniranja, neke ljepše, druge ružnije, kakav već jest naš jadranski prosjek. Glavna je zanimljivost bila ta da se do sela ne može doći uz obalu (zapravo je moguće, ali skačući sa stijene na stijenu), jer su je osvojile vikendice, pa je glavni prilaz najprije stazicom, a zatim kolskim putem koji vodi iza kuća. Veli Drvenik zapravo nije otok bez auta – na glavnim pravcima su pješačke staze zamijenjene makadamskim cesticama (ukupno ih je po čitavom otoku 4-5 km) po kojima vozi niz prometala kao iz tehničkog muzeja: fićeki, stojadini, peglice, četvorke... većina, naravno, bez registarskih pločica. Ukupan je dojam otoka ipak dobar, nije bio pretrpan autima (bar za Uskrs), iako se tih krntija može naći posvuda i u svim stadijima (polu)raspadanja.

Selo je samo po sebi na nas ostavilo dobar dojam – za razliku od npr. lanjskih Kaprija ovo mjesto ima svoju dušu, jezgru, zanimljivu crkvu (s velebnim portalom iza kojeg se krije puno manja crkvice), nekoliko zanimljivih većih zgrada na rivi (nažalost, zapuštenih – npr. komunalni mlin za masline), dva spomenika (jedan revolucionarni na kojem junak s mašinkom izgleda kao Joe Strummer s Fenderom, te kopija spomenika iz El Shatta s imenima izbjeglih na kraju Drugog svjetskog rata), dvije velike cisterne, simpatičnu rivu i

Karta otoka

niz tradicijskih kuća u dnu zaštićene uvale (betonske grozote se, srećom, nalaze samo na rubovima sela – vidi poslije u tekstu!). Sve u svemu, simpatično i s dušom. Dućan im nije baš nešto opskrbljen (Trogir je preblizu, a veza brodom čak tri puta dnevno), ali je zato pred njim »špica« – svi mještani stižu na pivo i čašicu razgovora. Čuli smo da otok sad ima između 150 i 200 stalnih stanovnika – nekad je imao 1300.

Najviši vrh otoka

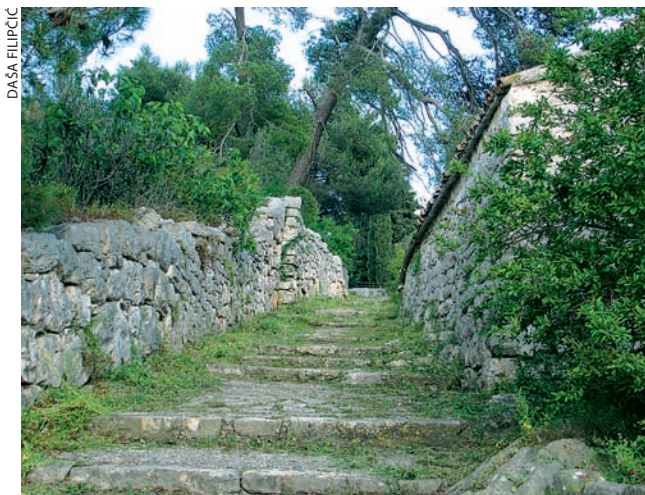
Sljedeći dan (subota) počeo je lijepim vremenom i odlučismo zagristi najveći zalogaj – popeti se na najviši vrh otoka, Buhalj (178 m), a nakon toga sići u uvalu Krknjaši koja je, tako kažu, jedna od ljepših na otoku. Imali smo zemljovid otoka, pitali smo za put i ženu u dućanu i ubrzo smo se našli na stazi koja nas je za dvadesetak minuta iz središta sela digla visoko na brijeg ... a tada začu-smo nekoga iza nas. Sustiže nas šetač brza hoda i upita kamo idemo. Na vrh, rekosmo mi. Baš zanimljivo, mogu li i ja s vama? - pita on. Započinjemo tako razgovor. Ispostavilo se da je dotični šetač zapravo župnik iz Trogira koji povremeno radi misa posjećuje Veli i Mali Drvenik, a inače je ljubitelj planinarenja. Posjetio je brojne alpske i velebitske vrhove, planine Bosne i Crne Gore, šetao se Medvednicom za najvećega snijega 2013. godine, ukratko velik entuzijast što se planina i prirode tiče. Dopratio nas je do vršne visoravni jer se do vrha, kako je kazao, zapravo ni ne isplati

ići; zbog blage zaobljenosti s njega ni nema nekog osobitog vidika. Bacili smo oko na tu zaravan bez puta, obraslu makijom, i krenuli k obali, dok se župnik vratio u selo.

Ubrzo smo lijepu otočnu stazu morali zamijeniti cestom kojom otočani obilaze maslinike, no onda smo krenuli prvom stazom koja je s ceste krenula u najbližu uvalu i tako se obresmo u napuštenom zaseoku Kokošinje. Kuće su uglavnom zapuštene, uređeno je tek njih nekoliko uz obalu. Iako su stazice zanimljive (i privremeno označene crvenim strelicama), uvala nije bila ništa posebno, pa uz obalu nastavljamo po kamenjaru do sljedeće uvale, Solinske. Iako to ime sugerira, pijeska tu nema puno, tek na dnu uvale, no i kamenčići su bili dobri za odmor i namakanje već pomalo umornih nogu, dok se nekolicina najhrabrijih i okupala. More je bilo svježije, ali ne i ledeno.

Dijelimo se u dvije skupine – entuzijasti su nastavili uz obalu do sljedeće uvale, Pernatice, pa nazad cestom, a mi preostali još se malo izležavamo na suncu pa onda pomalo zaraslim, ali vidljivim stazama krećemo nazad.

Slijedi odmor za ručak, siesta, a zatim se u kasno popodne upućujemo do Crkvice sv. Nikole na brdu iznad našeg apartmana. Iako su nam mještani govorili da do nje moramo obilazno, cestom (vlasnik apartmana, vjerovali ili ne, nikad nije bio do nje!) mi pronalazimo prečicu kroz grmlje i maslinike te do crkvice stižemo za 15-20 minuta. Moj sin je iskoristio priliku da se

Put do crkve

Uz crkvu Sv. Nikole

usput popne na stari telekomunikacijski reflektor koji još stoji nedaleko od crkvice. Vidik s vrha (94 m) i crkvice je lijep: selo s najvećom uvalom, iza nje obala i brda u zaleđu te planina Kozjak, a na drugoj strani valovita otočna zaravan sa skupinom starih zgrada (nekadašnja vojarna JNA) i, malo zapadnije, s dva betonska monstruma novogradnje koja vire iz makije uz uvalu Malu luku. Dogovaramo se da će nam to biti sutrašnji ciljevi, a onda još malo prkosimo vjetru i čekamo da sunce zađe za obzor (zapravo, za oblake). Ta kapelica i njena okolica možda su najromantičnije mjesto na otoku.

A onda povratak, špageti za večeru, čašica razgovora, ukrašavanje jaja ubranim listićima, nek se zna da je Uskrs pred vratima!

Jugozapadni dio otoka

Stiže i uskršnje jutro, sivkasto i s vjetrom, ali bez kiše. Obilan doručak (kako se već pristoji), dio društva odlazi na misu, a mi ostali za njima do sela otkrivati drugu obalu. Tamo je nekoliko betonskih monstuma u različitim razdobljima dovršenosti odnosno zapuštenosti (pansion Mia na vrhu brda, restoran Ljubo koji je nevjerovatna zbrka stilova, smeća, koječega...). Od zanimljivijih pojedinosti tu je nekoliko starijih zgrada (napušten zadržni mlin za masline, bivši restoran) i mali zavješeni mostić preko malog usjeka obale. Staza ide do posljednje kuće ispod stijene, koja iz daljine izgleda idilično, no izbliza otkriva da

je i to zapravo skladište svega i svačega. Krećemo nazad, počinje kiša, navlačimo kabanice i praćeni sve krupnijim kapima stižemo na polazište. Sušenje, ručak, onda opet runda razgovora.

U rano popodne nebo se opet nazire, izlazi i sunce – vrijeme je za pohod jugozapadnom dijelu otoka. Cestom napredujemo brzo i za 40 minuta smo kod odvojka – taman nailazi auto i vozač nas savjetuje: lijevo napuštene vojarne na padinama brijega Komorovice (84 m), desno uvala Mala Luka, na obje strane imamo po 200 metara. Naravno, na obje strane je bilo barem po 800 metara hoda, ali, svejedno, brzo smo stigli. Prvo vojarna – uobičajen niz zgrada bez krova iz kojih je izvađeno sve što se dalo izvaditi, tako da nisu više zanimljive čak ni klincima.

Prema savjetu vozača tražimo stazicu iza zgrada koja vodi do artiljerijskog položaja na vrhu. Stazicu nalazimo, vijuga blagom padinom brda koju je prije nekoliko godina opustošio požar, tako da sada tamo raste samo ružmarin i neko cvijeće slično ivančicama. A na vrhu nas dočekuje nekoliko čudnih betonskih objekata – neobičan luk ispod kojeg je betonska »instalacija« (zapravo topovski položaj), malo dalje je još nekoliko sličnih manjih građevina. U jednoj nailazimo na betonski šaht s ljestvama. Sin mi ulazi unutra i spušta se nekoliko metara, baterijom osvjetljavamo još desetak metara šahta do dna – ništa zanimljivo. Naravno, i drugi klinci žele unutra, roditelji im brane, no većina ih je bar nakratko virnula unutra i izašla.

Malo sunčanja na vrhu uz jugo u jačanju, a onda dalje za uvalu. Do nje vodi lijepo građen kolski put, a u dnu je mala »umjetna« plaža i odmah pored nje otvor kanalizacijske cijevi iz onih monster-građevina što smo ih jučer gledali od crkvice - nevjerovatno! Provodimo u mirnoj uvali sat vremena, no vjetar i glad nas tjeraju nazad – vrijeme je za večeru.

* * *

Ponedjeljak je, dan povratka. Jutro nas budi kišom i jugom. Pomalo se pakiramo i razmišljamo hoćemo li nazad trajektom ili našom barčicom koja nema krova, a i ne znamo može li kroz jugovito more. Kroz dan kiša jenjava i prestaje, a more ne izgleda strašno pa nazovemo barbu, koji se spre-

Pogled sa staze za Malu luku

mno odaziva. Dok čekamo barbu igramo nekoliko rundi asocijacija i pakiramo stvari do kraja.

Za spremanja pojavio se i vlasnik, mi smo ispraznili sobe, a on krenuo u pregled i kaže da nedostaje jastuk s jedne sofe. Nakon nešto potrage našli smo jastuk ispod kreveta. Zatim, kaže on, fale baterije iz daljinskog u sobi u kojoj nitko nije gledao TV. Hm, rekoh ja, ne znam što da vam kažem, mi taj daljinski nismo dirali niti smo uzimali baterije, no baterije i slučajno razbijena šalica za čaj koštali su nas 100 kn od pologa. Ovo

je bilo prvi put da je netko tražio da mu platim cijelu svotu odmah po dolasku i prvi put da je netko tražio dodatan polog (500 kn) za boravka, a isto tako i prvi koji je reagirao čim su djeca postajala malo glasnija. Sve u svemu, ni apartmani sami po sebi, a ni vlasnik nisu nas se nimalo dojmili i jednoglasno smo ih proglasili najlošijima što smo ih dosad upoznali. Otok je lijep i zanimljiv (većina ga je svrstala na drugo mjesto naše interne ljestvice, odmah iza Ilovika), ali vlasnik nije zavrjedio pozitivne bodove.

Dolazi barba, odbacuje prvu skupinu do Vinišća, a zatim se vraća i po nas preostale. Jugo nas je dobro prodrimalo, najveća amplituda bila je sigurno 2-3 metra, popraćena zapljuskivanjem mora – prava avantura, klincima zanimljiva, no nekima je želudac došao do grla. Ali, sve je dobro što dobro svrši, a naš je kapetan zaista pravi majstor tako da sigurno stižemo do luke. Pozdravljanje s njim, prepakiranje, krećemo... Još kratka stanka na prijevoju iznad mjesta kod čudnog vidikovca, koji su klinci odmah osvojili. Sljedeća stanka je trebala biti u Primoštenu, za sladoled. No, tamo je pljuštalo kao iz kabla. Kao nadoknadu smo slatkač pojeli na benzinskoj pumpi kod Šibenika i zatim se otputili ravno za Zagreb. Red kiše, red sunca, red oblaka i stigli smo konačno kući, u kišni Zagreb. S mislima na more...

Slikovita otočka stazica

Glavni odbor HPS-a

Zapisnik sjednice održane 28. veljače 2015. u Domu HPS-a u Zagrebu

Nazočni članovi Glavnog odbora: H. Kraljević (predsjednik HPS-a), V. Novak, M. Čubrilo, I. Hapač, B. Margitić, J. Mijailović, O. Tosenberger, T. Zrinski (članovi Izvršnog odbora), V. Sor (član IO-a i pročelnik Komisije za školovanje), B. Huzjak, D. Basara, A. Čaplar, V. Holjevac, V. Horvat, K. Bartaković, G. Škugor, S. Ferina i B. Aleraj (pročelnici ili zamjenici pročelnika komisija za planinarske putove, speleologiju, vodiče, promidžbu i izdavaštvo, priznanja, gospodarstvo, kadrovsku, statutaru i normativnu djelatnost, zaštitu prirode i povijest planinarstva), D. Berljak (Hrvatska gorska služba spašavanja), F. Balić (PS Splitsko-dalmatinske županije), I. Nađ (PS Vukovarsko-srijemske županije), I. Pernar (PS Karlovačke županije), M. Perković (PS Dubrovačko-neretvanske županije), J. Čoklica (PS Varaždinske županije), J. Ferček (PS Krapinsko-zagorske županije) i V. Pavičić (Slavonski planinarski savez); ukupno 26 članova Glavnog odbora HPS-a.

Ostali nazočni: N. Turina (članica Nadzornog odbora).

Nakon otvaranja sjednice predsjednik HPS-a Hrvoje Kraljević zamolio je članove Glavnog odbora da se minutom šutnje sjete svih umrlih planinara od prošle sjednice do danas.

Zatim je predložio dnevni red od petnaest točaka, koji je poslan s pozivom na sjednicu. Dnevni je red jednoglasno prihvaćen. Uz poziv na sjednicu svim članovima GO-a dostavljeni su pisani materijali kao privitci za točke 1, 2, 3, 7, 8, 9 i 10 dnevnog reda.

Jednoglasno je prihvaćen prijedlog sastava Verifikacijske komisije (A. Čaplar, T. Zrinski, J. Čoklica), zapisničarka (T. Boban) i ovjervitelji zapisnika (H. Kraljević i I. Hapač).

1. Verifikacija članova Glavnog odbora prema članku 26. Statuta HPS-a. Prema predanim evidencijskim listićima Verifikacijska komisija ustanovila je da je na sjednici nazočno 26 od ukupno 40 članova Glavnog odbora HPS-a. Potre-

ban kvorum je najmanje 21 nazočni, i zadovoljen je, a za donošenje pravaovlanih odluka potrebno je 14 istih glasova. Izvješće Verifikacijske komisije jednoglasno je prihvaćeno.

2. Donošenje Poslovnika o radu Glavnog odbora HPS-a. Poslovnik o radu Glavnog odbora HPS-a prihvaćen je jednoglasno, bez rasprave.

3. Imenovanje pročelnika i zamjenika pročelnika komisija HPS-a. Predsjednik Izvršnog odbora HPS-a V. Novak, temeljem odluke tog tijela donesene 16. veljače 2015., predložio je Glavnom odboru HPS-a imenovanja pročelnika i zamjenika komisija HPS-a. Taj je prijedlog bez rasprave jednoglasno prihvaćen te su imenovani ovi pročelnici i zamjenici (navedeni u zagrada) stručnih i organizacijskih komisija HPS-a: Alpinizam: Mia Vrbanac (Saša Jovetić); Planinarski putovi: Bernarda Huzjak (Ronald Schreiner); Sportsko penjanje: Anamaria Marović (Siniša Hrestak); Speleologija: Damir Basara (Dalibor Paar), Vodiči: Dorijan Klasnić (Mladen Mužinić); Planinarsko skijanje: Branko Šeparović (Mario Rodeš); Školovanje: Vladimir Sor (Božidar Ladišić); Zaštita prirode: Slavko Ferina (Miljenko Haberle); Gospodarstvo: Krešimir Bartaković (Ratko Vujnović); Povijest planinarstva: Borislav Aleraj (Nikola Šoić); Promidžba i izdavaštvo: Alan Čaplar (Ivan Hapač); Priznanja:

Vladimir Horvat (Zvonko Brkašić), Statutarna, normativna i kadrovska djelatnost: Goran Škugor (Žarko Adamek); Suradnja s upravama zaštićenih planinskih područja: Miro Mesić te Planinarski pohodi, visokogorski usponi i daleka putovanja: Željko Žarak (Tomislav Marković).

4. Izvješće o radu Hrvatskoga planinarskog saveza u 2014. Izvješće o radu HPS-a objavljeno je u »Hrvatskom planinaru« br. 1/2015, a osvrt na neke podatke iz izvještaja iznio je glavni tajnik HPS-a Darko Berljak. Glavni odbor prošle je godine donio plan rada komisija HPS-a u 70 stavaka i samo tri od njih nisu ostvarene. Smatra da je to jasan pokazatelj dobrog rada u stručnim i organizacijskim komisijama Saveza. Od akcija iz programa obilježavanja 140. obljetnice hrvatskog planinarstva nije ostvareno otvaranje planinarskog skloništa »Ždrilo« na južnom Velebitu zbog nemogućnosti helikopterskog prijevoza građevinskog materijala i to se planira riješiti u proljeće ove godine, a preostaje organizirati i završnu akciju, pohod »Tragom prvog izleta HPD-a« u Samoborskom gorju sredinom svibnja. Broj članica HPS-a povećao se u prošloj godini za 16 te ih je sada ukupno 333, iz čega se može zaključiti da je članstvo u HPS-u privlačno društvima, ne samo zbog određenih povlastica koje ono donosi, već i zbog mogućnosti školovanja članova u svim našim specijalnostima te sudjelovanja u stručnom radu i akcijama Saveza. Predsjednik IO-a V. Novak složio se s tom ocjenom te dodao da su i članovi IO-a radom i donošenjem operativnih odluka u tom tijelu dali svoj doprinos, da je na svim sjednicama IO-a prošle godine postojao kvorum, a na njima je uvijek nazočio jedan ili više članova Nadzornog odbora. Zahvalio se svim članovima IO-a te izrazio nadu da će se tako nastaviti i do kraja mandata. Predsjednik HPS-a H. Kraljević pohvalio je dobar rad Ureda HPS-a. Izvještaj o radu HPS-a u 2014. godini prihvaćen je jednoglasno.

5. Izvješće o radu komisija HPS-a u 2014. Sve komisije Saveza dostavile su na vrijeme svoja izvješća, a u skraćenom obliku objavljena su u HP-u br. 1/2015. Stručne i organizacijske djelatnosti HPS-a ostvaruju se radom petnaest komisija Saveza. U 2014. izvedeno je sedamdesetak programskih akcija koje su financirane iz proračuna HPS-a u ukupnom iznosu od 592.310,92 kn, a sastojale se od organiziranja različitih škola, tečaja, ekspedicija, pohoda, susreta, seminara, vježbi, predavanja, radionica, natjecanja i drugih sadržaja iz njihovih djelatnosti. Izvješće o radu komisija HPS-a za 2014. prihvaćeno je jednoglasno.

6. Izvješća županijskih planinarskih saveza. U pisanom obliku izvješća o radu u 2014. dostavili su Istarski planinarski savez, Slavonski planinarski savez, PS Karlovačke županije, PS Vukovarsko-srijemske županije, PS Splitsko-dalmatinske županije, PS Varaždinske županije, PS Krapinsko-zagorske i PS Dubrovačko-neretvanske županije, a od nazočnih predstavnika tih saveza neki su ih i usmeno nadopunili. M. Perko- vić izvijestio je da je PS Dubrovačko-neretvanske županije imao izbornu skupštinu te da je verificiran isti saziv. U 2014. rad tog Saveza bio je dobar, s mnogo odrađenih akcija, a Savez je surađivao i s planinarima iz BIH. I. Nađ iz PS Vukovarsko-srijemske županije govorio je o planiranju novih planinarskih putova u tom području. J. Čoklica iz PS Varaždinske županije navela je da je taj savez prošle godine bio vrlo aktivan, da je organizirao u suradnji sa SPV Varaždin tečajeve planinarenja u zimskim i ljetnim uvjetima, da aktivno surađuje sa svim društvima u Varaždinskoj županiji, da ima u članstvu deset planinarskih društava i jednu stanicu vodiča te da je rad Saveza prepoznat u županiji sufinanciranjem nekih akcija. V. Pavičić iz Slavonskoga planinarskog saveza govorio je o suradnji s planinarima iz Vojvodine i njihovim planinarskim susretima na Fruškoj gori te o suorganiziranju proslave 120. godišnjice organiziranog planinarstva u Slavoniji. D. Berljak upozorio je predstavnike županijskih planinarskih saveza da po odredbama novog Zakona o udrugama, nevezano na rok usklađenja statuta, već sada moraju imati točan popis svojih članica sa svim ostalim propisanim podacima iz Zakona. HPS za pojedine županijske i gradske saveze i

dalje ne zna tko su sve njihove članice. Izvješća županijskih planinarskih saveza i Slavanskoga planinarskog saveza za 2014. primljena su na znanje.

7. Financijsko izvješće HPS-a za 2014. Članovi Glavnog odbora dobili su uz poziv na sjednicu iscrpno financijsko izvješće prihoda i rashoda u prošloj godini, a glavni tajnik posebno je objasnio sve njegove stavke. Savez već nekoliko godina povećava prihode najamninama, oglasima i nakladničkom djelatnošću. Takvo poslovanje stvorilo je stabilnu financijsku pričuvu kojom se svake godine rješava različito vrijeme dospijeca troškova i ostvarenja prihoda. Financijsko izvješće sastavlja se tako da je transparentno i razumljivo članovima GO-a, a u konačnici mora biti jednako standardnoj bilanci i izvještaju o prihodima i rashodima neprofitnih organizacija koji se predaje Poreznoj upravi. U izvješću su posebno istaknuti rashodi komisija Saveza, jer oni proizlaze iz strogo namjenskih prihoda od prikupljene članarine. Glavni tajnik upozorio je na problem koji se ponavlja svake godine – da znatan broj planinarskih društava podiže članske markice početkom godine i ne plaća ih na vrijeme, a postaje gotovo pravilo da se velike količine neprodanih markica vraćaju krajem godine. Sve to otežava realizaciju planiranog priljeva tih sredstava, namijenjenih za rad stručnih komisija, međutim, zahvaljujući spomenutoj pričuvi, barem zasada ne narušava se financiranje njihovih akcija. Slično se događa i s pretplatom za časopis »Hrvatski planinar«. Glavni je odbor na svojoj sjednici 22. veljače 2014. usvojio proračun HPS-a, u kojem je stavka planiranog prihoda iznosila 2.474.855,38 kn. Proračun je tijekom godine ostvaren u iznosu od 2.549.609,68 kn, tj. bio je veći za 74.754,30 kn ili 3%, unatoč složenoj gospodarskoj situaciji u Hrvatskoj, nerefundiranju određenih programskih zahtjeva od strane HOO-a i spomenutim neurednim plaćanjima nekih naših članica. Rashodi HPS-a bili su manji od planiranih zbog kvalitetnog ugovaranja s dobavljačima i nekih ušteda (tisak »Hrvatskog planinara«, troškovi goriva, poštarina, putni troškovi i sl.). Pozitivan saldo na kraju godine postignut je većim dijelom prijenosom ostatka prihoda koji se ostvaruje već niz godina, a koji je uobičajena pričuva za nadoknađivanje manjih prihoda

u prvom dijelu godine. Svi troškovi i primljeni računi u prošloj godini plaćeni su na vrijeme pa ni prema jednom dobavljaču ne postoje dužnički odnosi. Financijsko izvješće Hrvatskoga planinarskog saveza za 2014. godinu prihvaćeno je jednoglasno.

8. Izvješće Nadzornog odbora HPS-a za 2014.

U pisanom obliku bilo je priloženo materijalima uz poziv na sjednicu Glavnog odbora. Na sve sjednice Izvršnog odbora u prošloj godini pozivan je i Nadzorni odbor HPS-a, koji je izravno pratio rad toga tijela i pravovaljanost donesenih odluka. Obavljao je uvid u ostvarenje programa HPS-a, zakonitost i primjenu općih i organizacijskih akata Glavnog odbora, Izvršnog odbora i komisija HPS-a, materijalnog i financijskog poslovanja HPS-a te rada stručne službe u Uredu HPS-a. Ocijenjeno je da se sve navedeno obavljalo uspješno, u skladu sa zakonom i Statutom HPS-a te prema odlukama tijela HPS-a. Izvješće Nadzornog odbora prihvaćeno je jednoglasno.

9. Proračun HPS-a za komisije i ukupno za HPS u 2015. Detaljnije ga je objasnio glavni tajnik i naveo da je pripremljen na osnovi saznanja o mogućim izvorima financiranja i potrebnim troškovima da se ostvari godišnji plan rada i akcija HPS-a za 2015. godinu. Izvršni odbor predlaže proračun uravnoteženih prihoda i rashoda od 2.554.933,13 kn, odnosno u gotovo istim okvirima (povećanje od 3%) kao u 2014. godini. Od članskih markica i iskaznica planira se prihod od 650.000,00 kn, a ostale prihode (oko milijun i devetsto tisuća kuna) iznaći će i ostvariti tijela i Ured HPS-a iz drugih izvora financiranja. Posebno je razrađen dio proračuna djelatnosti stručnih i organizacijskih komisija HPS-a. Za 2015. planirano je oko 250 akcija u 83 posebnih stavaka po komisijama. Predviđena sredstva ukupno iznose 604.532,00 kn. Slijedi nekoliko glavnih stavaka. Planinarski putovi: tri tečaja za markaciste, radionice za obuku s GPS uređajima, izrada metalnih žigova za vrhove HPO-a, VPP-a i VO-a, pregled trasa planinarskih putova i obilaznica, materijal za rad, sastanci (23.850,00 kn). Gospodarstvo: natječaj za obnovu planinarskih objekata, helikopterski prijevoz i montaža planinarskog skloništa na južnom Velebitu, interven-

Središnja svečanost povodom 140. obljetnice hrvatskog planinarstva u Ogulinu 26. travnja 2014.

Izložba »Zajedno u planinama« u Slovenskom planinskom muzeju u Mojstrani

tne akcije (175.000 kn). Promidžba i izdavaštvo: web HPS-a, Priručnik za planinarsku orijentaciju, Planinarski priručnik za djecu i mlade, Metodički priručnik za instruktore u planinarskom školovanju, kalendar za 2016., te ostali tisak: plakati, prospekti (125.000 kn). Speleologija: istraživanja hrvatskoga krša (devet logora), seminari, skupovi i publikacije (23.000 kn). Vodiči: tečajevi za D i B standard, vježba za B standard, zbor vodiča i sjednica Komisije za vodiče, tisak amblema (22.500 kn). Zaštita prirode: tradicionalne akcije tijekom godine, tečaj zaštite prirode, obilježavanje Svjetskog dana voda (5.500 kn). Priznanja: nabava plaketa, diploma i značaka (12.000 kn). Školovanje: diplome za škole, savezna planinarska škola za mlade (33.000 kn). Alpinizam: međunarodne licence ledne reprezentacije, otvoreno prvenstvo HR – SLO u lednom penjanju, zimski logor na Prenju, BM Council (skup penjača u Engleskoj), ispiti i seminari za instruktore, ispit za naziv alpinist, logori (Austrija, Slovenija, Biokovo), sastanci i rad komisija (20.000 kn). Sportsko penjanje: pripreme reprezentacije, sastanci i rad komisije, ispiti za instruktore, World cup Grindenwald (22.200 kn). Planinarsko skijanje: prvenstvo Hrvatske u planinarskom skijanju (2.950 kn). Povijest planinarstva: postave izložbe »Zajedno u planinama« (2.000 kn). Suradnja s upravama zaštićenih planinarskih područja (1.000 kn). Planinarski pohodi, visokogorski usponi i daleka putovanja (1.000 kn) te pričuva za izvanredne akcije komisija (20.000 kn). U ukupnim sred-

stvima komisija iskazano je i 114.532,00 kn za međunarodne članarine, te troškovi sudjelovanja u domaćim i stranim natjecanjima ugovorenima s HOO-om. Predloženi proračun komisija, odnosno ukupni proračun HPS-a u iznosu od 2.554.933,13 kn, jednoglasno je prihvaćen.

10. Pravilnik o dodjeli priznanja HPS-a. V. Novak izvijestio je o prijedlogu članova Komisije za priznanja za izmjenu Pravilnika o dodjeli priznanja HPS-a. Sadašnji je na snazi od 1999. godine, ali se s vremenom pojavila potreba da ga se poboljša te da se urede neke odredbe tog Pravilnika. Svim članovima GO-a dostavljen je s ostalim materijalima za sjednicu. A. Čaplar je uoči sjednice poslao primjedbe na Pravilnik (elektroničko zaprimanje nominacija, lektura i sl.). V. Novak predložio je da GO ovlasti IO da se nakon tih dorada teksta Pravilnik usvoji, što je jednoglasno prihvaćeno.

11. Strategija razvoja hrvatskog planinarstva 2015. – 2025. U programu obilježavanja 140. obljetnice hrvatskog planinarstva planirana je izrada »Strategije razvoja hrvatskog planinarstva 2015. – 2025.«. Radni materijal većeg dijela poglavlja Strategije već je objavljen na webu HPS-a; u međuvremenu je održana tematska konferencija na kojoj su usklađeni primljeni materijali, a u tijeku je izrada posljednjih triju poglavlja. Nakon toga otvorit će se javna rasprava o tom tekstu, koji će biti dostupan na našem webu 20

dana, od 26. ožujka do 19. travnja 2015. Poslije obrade pristiglih prijedloga naših udruženih članica, Izvršni odbor HPS-a će krajem travnja utvrditi nacrt prijedloga Strategije te ga uputiti Glavnom odboru i na usvajanje Skupštini HPS-a. H. Kraljević pohvalio je glavnog tajnika za iznimno doprinos pripremi materijala i koordinaciji s ostalim autorima radnih materijala Strategije.

12. Novi Statut HPS-a. H. Kraljević uvodno je napomenuo da po tumačenju Ureda državne uprave zbog niza novina u Zakonu o udrugama nije moguće donijeti samo izmjene i dopune, već HPS mora donijeti novi statut. IO je raspravljao o tome na svojim sjednicama te je uz Komisiju za statutarnu, normativnu i kadrovsku djelatnost imenovao povjerenstvo koje će pripremiti nacrt prijedloga Statuta HPS-a. U međuvremenu, da se olakša izrada statuta članicama Saveza, na webu je objavljen ogledni primjerak statuta naših osnovnih planinarskih udruga. Glavnu novinu budućeg Statuta HPS-a diktira novi Zakon o udrugama, koji ne dopušta da neko drugo tijelo, čak kada je ono i tijelo skupštine, kao što je u našem slučaju Glavni odbor, donosi godišnji plan rada i prihvaća financijski izvještaj za proteklu godinu. Stoga se Skupština HPS-a ubuduće mora održavati barem jednom godišnje. Osim Zakona o udrugama, treba uvažavati i odredbe postojećeg Zakona o sportu i Statuta HOO-a, novu Nomenklaturu hrvatskog sporta te uključiti odredbe Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja Registra udruga donesenog početkom ove godine. Taj Pravilnik sadrži prilog s Popisom ciljanih skupina kao članova udruga i klasifikacije djelatnosti, koje se moraju ispuniti na posebnom obrascu prilikom predaje statuta na registraciju. Problemi dosadašnjih četverogodišnjih (ujedno i izbornih) skupština bili su veliki troškovi i postizanje kvoruma. Usto pojedini predstavnici članica u skupštini nisu imali urednu registraciju, s važećim mandatima svojih tijela upravljanja i zastupanja, a takvima ured opće uprave ne priznaje pravovaljanost predstavljanja u Skupštini. Dvojbu u pogledu sastava Skupštine HPS-a, koju sada čine čak 333 izravna predstavnika članica HPS-a te neizravnih predstavnika u nekom obliku proširenog sadašnjega Glavnog odbora, razmotrit će Povjerenstvo i Izvršni odbor te uvrstiti u nacrt prijedloga Statuta HPS-a. Nacrt

će se uputiti na javnu raspravu planinarskim udrugama, odnosno članicama Saveza, koja će trajati 30 dana, od 19. ožujka. do 19. travnja 2015., a bit će objavljen na webu Saveza. Na osnovi prijedloga iz javne rasprave, Izvršni odbor HPS-a pripremit će i utvrditi konačan nacrt prijedloga Statuta i dostaviti ga Glavnom odboru, koji će ga proslijediti Skupštini HPS-a na usvajanje.

13. Saziv Skupštine HPS-a. Prema sadašnjem Statutu HPS-a, sredinom ove godine treba se održati Skupština Saveza. Prema članku 22. Statuta HPS-a saziva je predsjednik Saveza temeljem odluke Glavnog odbora. Glavni odbor jednoglasno donosi odluku da se Skupština HPS-a sazove za 13. lipnja 2015., s mjestom održavanja u Zagrebu.

14. Ostale odluke iz nadležnosti Glavnog odbora prema članku 27. Statuta HPS-a. Jednoglasno se donosi odluka o raspisivanju natječaja za izgradnju, obnovu i održavanje planinarskih objekata u iznosu od 120.000,00 kuna, koji je izglasan u proračunu HPS-a za 2015. godinu.

15. Pitanja i prijedlozi. V. Horvat je zapitao zašto već duže vrijeme nije bilo prijedloga za povelju počasnog člana HPS-a. Jednoglasno se donosi odluka da se za sljedeću sjednicu Glavnog odbora, planiranu za 9. svibnja radi pripreme za Skupštinu, prema statutarnim odredbama pripreme prijedlozi.

D. Berljak je izvijestio da će Ministarstvo poljoprivrede u travnju raspisati natječaj iz programa ruralnog razvoja RH koji predviđa potpore za udruge, između ostaloga za planinarske domove i putove, što bi trebalo biti zanimljivo za naše članice, o čemu će ih Savez obavijestiti kada natječaj bude raspisan.

Sjednica je započela u 11:00, a završila u 14:05 sati. Izvještaj Verifikacijske komisije i predani evidencijski listići, radni materijal za točke 1, 2, 3, 7, 8, 9, 10 dnevnog reda koji su uz poziv na sjednicu poslani članovima Glavnog odbora i originali izvješća za točku 4, 5 i 6 priloženi su uz zapisnik sjednice Glavnog odbora.

Zapisnik vodila i napisala: Tihana Boban
Ovjerovitelji: Hrvoje Kraljević i Ivan Hapač

VRH

Tuhobić (1109 m)

Tuhobić je izdužena planina strmih strana, što se pruža primorskim rubom goranske visoravni, od Gornjeg Jelenja prema Fužinama, u dužinu od oko 5 km. Osobito je zanimljivo da je ovdje izrazita i oštra granica između goranske i primorske vegetacije - ni na jednoj planini granica između goranskih šuma i primorskih krških terena nije tako oštra i upadljiva kao na Tuhobiću. S vršnoga travnatog bila strmih strana pruža se dobar vidik na Riječki zaljev, Učku, Snježnik, Risnjak i Medvidak, a u dubini na izviđački dom Lepenica, jezera Lepenicu i Bajer te na riječku autocestu s obje strane tunela.

Koordinate: N 45° 20' 3.5" E 14° 38' 30.2"

Žig: Na geodetskom stupu na vrhu je metalni žig

Prilazi: Gornje Jelenje (Lepenica) – Tuhobić **1.30 h**

Gornji Benkovac – Tuhobić **1.30 h**

Zlobinsko Brdo – Jelenčić – Tuhobić

2.15 h

ž. st. Zlobin – Tuhobić **2 h**

ž. st. Plase – Tuhobić **2.15 h**

Glavno uporište za uspon na vrh je izviđački dom Lepenica u blizini Gornjeg Jelenja. Nalazi se u udolini Lepenici kojom teče istoimeni potok ulijevajući se u Lepeničko jezero. Odatle vode dva puta: lakši hrptom,

a teži strmim pobočjem Tuhobića. S druge se strane na Tuhobić penju

putovi od Fužina, Liča, Zlobina i Plasa. Nešto su duži, ali pogodni za planinare

koji dolaze vlakom jer omogućuju brojne planinarske kombinacije.

Zemljovid: Goranski pl. put, GPP

KT: HPO, Goranski planinarski put (GPP), Riječka obilaznica

U svakom broju predstavljamo planinarske kuće, obilaznice, vrhove Hrvatske planinarske obilaznice, zanimljive internetske stranice i poneku zanimljivost iz prošlosti

NEVAD PEROŠEVIĆ

Mljetska planinarska obilaznica

Upravljač: PD »Mljet«, Govedari

KT: Pomena, Posušni Borovac, Crjene stijene, Lenga, Mjendeli, Veliki Gradac, Montokuc, Zle stijene, Veliki Planjak, Grabova glava, Strmica, Dubovca, Vrh od dola, Špilja Ostaševica, Rogovići, Veliki grad, Veji kok, Na vrh Peskarije, Opor dolac, Sobra

Uvjet za priznanje: obilazak svih KT-a

Info: Tajana Perković, 095/51-91-451 ili 020/744-041
Niko Stjepović, 095/80-90-334 ili 020/745-098

Mljetska planinarska obilaznica otvorena je 28. travnja 2012. prigodom Dana hrvatskih planinara, koji su na Mljetu organizirali Hrvatski planinarski savez i PD »Mljet«. Obilaznica ima 20 kontrolnih točaka, od Pomene do Sobre, a omogućava upoznavanje središnjeg i sjeverozapadnog dijela otoka, uključujući i područje Nacionalnog parka Mljet

Za obilazak Mljetske planinarske obilaznice i dobro upoznavanje Mljeta uputno je planirati višednevni boravak na otoku. Za kretanje po otoku nužno je organizirati prijevoz do polazišta za hodanje i za povratak. Svake godine krajem travnja ili početkom svibnja PD »Mljet« organizira se višednevni pohod po otoku, u okviru kojega se može obići dio ove obilaznice. Trasa većim dijelom vodi kroz šumu i ugodnu hladovinu. Pri planinarenju u ljetnim mjesecima radi izbjegavanja vrućine preporučuje rani polazak na dnevnu turu, podnevni odmor u šumi ili na morskoj obali te po želji nastavak planinarenja u kasnijim poslijepodnevima. Na cijelom otoku nema izvora pitke vode pa se vodom treba opskrbiti iz vodovodne mreže ili u trgovinama. Obilaznica ima atraktivan dnevnik s opisom trase i kartom otoka.

PLANINARSKA KUĆA

Planinarsko sklonište »Kontejner« (1055 m)

Planinarsko sklonište »Kontejner« smješteno je na j. strani Mosora, na proplanku četrdesetak metara od raskrižja staza za Ljuto kame i Donji Dolac, Botajnu i Sv. Juru (Kozik). Udaljeno je 1 h od planinarskog doma »Umberto Girometta«. Budući da je dom »Umberto Girometta« radnim danom zatvoren, planinarsko sklonište Kontejner postalo je važna točka, osobito za one planinare koji žele proći uzduž cijelog Mosora. Osnovu skloništa čini montažni kontejner na koji su poslije dograđeni krov i veranda.

INFO

Otvoreno: stalno

Opskrbljeno: ne

Mjesta za noćenje: 10

Upravlja: HPD Mosor, Split

Informacije:

HPD Mosor 091/50-99-545,
021/394-365

Prilaz vozilom: nema prilazne ceste, najbliža asf. cesta u Sitnu Gornjem

ZDENKO KRISTJAN

Na Velikom gradu, najvišem vrhu Mljeta

www.hpdlipa.hr

Web HPD-a Lipa iz Sesveta odlikuje se atraktivnim dizajnom i obiljem aktualnih informacija o društvenim aktivnostima. Na naslovnici je omogućen i pristup galeriji slika s društvenih izleta i akcija, a u meniju informacije o radu sekcija društva. Informacije na webu prate i ažurne Facebook stranice s najavama idućih akcija. Na webu HPD-a »Lipa« zasad nedostaju informacije o planinarskom domu »Lipa« na Medvednici, koji je simbol i ponos ovoga društva.

www.hpdlipa.hr

IZ PLANINARSKÉ PROŠLOSTI

Velikani svjetskoga alpinizma u Hrvatskoj

Zanimanje naših planinara za Himalaju silno je poraslo nakon Drugog svjetskog rata, a posebno kad su svjetski poznati planinari počeli dolaziti u Zagreb i držati predavanja o svojim usponima. Među njima su osobito zanimanje pobudili Francuz Maurice Herzog, prvi čovjek koji se popeo na jedan osamtisućnjak, na Annapurnu u Himalaji, Fritz Luchsinger, alpinist koji se 18. 5. 1956. prvi uspeo na Lhotse (dolje na slici s Tonkom Žic Abrus i Perom Lučićem Rokijem) te

6. 10. 1957. Šerpa Tensing Norgay koji se s Novozelandskinom Edmundom Hillaryjem prvi uspeo na Mount Everest (na slici gore s tajnicom PSH-a Tonkom Žic Abrus). Još kasnije, 7. prosinca 1972. posjetio je Dom Planinarskog saveza Hrvatske u Zagrebu i proslavljeni alpinist Reinhold Messner. Osim njih, u Hrvatskoj su boravili i brojni drugi istaknuti svjetski planinari.

Vremeplov

6. 4. 1853. rođen Dragutin Hirc, prvi urednik Hrvatskog planinara

6. 4. 1981. u Zagrebu podijeljene diplome Fakulteta za fizičku kulturu prvoj generaciji hrvatskih instruktora planinarskih specijalnosti

9. 4. 1852. nakon provjere šest nezavisnih mjerenja, Peak XV u Himalaji s visinom od 8839 m proglašen je najvišim na svijetu i poslije nazvan Mount Everest

9. 4. 1927. prva smrtna planinarska nesreća u Hrvatskoj – Etelka Hagenreiter na Klečicama

13. 4. 1863. osnovan Club Alpin Suisse

16. 4. 1943. umro Miroslav Kulmer, grof i veleposjednik iz Šestina, predsjednik hrvatskih planinara s najdužim stažem u povijesti – 29 godina

23. 4. 1966. u domu »Grafičar« na Sljemenu podijeljene prve značke »Vodič PSH«

26. 4. 1335. talijanski književnik Francesco Petrarca popeo se na Mont Ventoux (1960 m)

Novouređena staza Modrič – Libinje na južnom Velebitu

Pastirski put iz Modriča do Libinja koji je stotinama godina povezivao Modrič sa Stanićima i Kneževićima, selima na krševitom i nepristupačnom velebitskom terenu, temeljito je obnovljen tijekom proteklih mjeseci i ponovno služi zainteresiranim planinarima.

Potaknuti zanimanjem lokalnog stanovništva za obnovu puta koji je zbog dugogodišnjeg nekorištenja bio obrastao i neprohodan, PD »Belveder« iz Biograda na Moru 2013. pokrenuo je obnovu i uređenje spomenute staze kroz građansku inicijativu »Put koji život znači«. Građanska inicijativa za obnovu i uređenje staze Modrič - Libinje »Put koji život znači« finansijska sredstva dobila je od Zaklade »Kajo Dadić« iz Splita kroz program Decentraliziranog modela financiranja Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva, a svoju podršku također su dali Općina Starigrad, TZ Općine Starigrad i Nacionalni park Paklenica. U nekoliko radnih akcija, koliko je bilo potrebno da se uredi i iznova markira staza, sudjelovali su mnogi volonteri, mještani, ljubitelji prirode, članovi PD-a »Belveder« i »Paklenica«.

Ne tako davno, u doba naših baka i djedova, ovom stazom svakodnevno se kročilo, često i dvaput dnevno, iz Modriča na Kneževiče, ako je trebalo opskrbiti kućanstvo namirnicama i potrepštinama, što nam potvrđuje i Petar Knežević koji živi u selu Kneževići na visini od 705 m (kuća u Kneževićima služila je kao svojevrsna baza za vrijeme svih akcija čišćenja i markiranja staze): »Ne zna se točno otkada su temelji ove kuće. Nekoliko stotina godina sigurno. Ovdje se stalno živjelo sve do 1978. godine, a nakon toga obitelj je preselila u Modrič. Ja sam stalno ovdje jer moram brinuti o životinjama, a vikendom mi se pridruže supruga i djeca« - govori Petar, koji u Kneževićima uzgaja konje i boškarine, te dodaje: »Put iz Modriča bio je zapušten i zarastao, osobito otkad je probijen makadamski put do Libinja. Malo tko je više išao tim starim putem, sve je zaraslo i puno drače.«

Istina, malotko je možda imao želju probijati se zaraslom i zapuštenom stazom tražeći izbljedgele markacije, ali mnogo malih, složnih, vrijednih ruku, uz ponešto alata, nekoliko kantica boje i četiri postavljena masivna drvena putokaza učinili su ovu stazu jednom od »najušminkanijih« staza na ovome dijelu Velebita.

Na jadranskoj magistrali u Modriču nalazi se prvi putokaz (Stanići/Kneževići), a nakon nekih dvjestotinjak metara vožnje kroz naselje dolazi se do mjesta gdje se mogu parkirati automobili. Markacije su dobro vidljive. Nakon rasvjetnoga stupa počinje lagani jednosatni uspon prema selu Stanići, na visini od 245 m. Prizori i pogledi koji ostaju za leđima prilikom uspona

Potpredsjednica PD-a »Paklenica« Marija Škoda na radnoj akciji

svakako su vrijedni stajanja i divljenja, a među njima osobito pogled na Maslenički most i »tri mora« (Karinsko, Novigradsko i Jadransko) ostavlja bez daha. Pogledje plijene i lijepi suhozidi, livadice te razno bilje (najviše vrieska, majčine dušice i kadulje) i cvijeće po putu. Nakon otprilike sat vremena hoda, na samom ulazu u napušteno i ruševno selo Stanići (u slučaju nevremena, moglo bi se, za potrebu, skloniti u neku od ruševnih kuća, ali voda u bunarima ne preporučuje se za piće), pod stablom, vrlo razgranate, upečatljive krošnje, nalazi se drugi putokaz koji vodi kroz selo i upućuje dalje prema Kneževićima. Na samom izlazu iz Stanića staza lijevo kreće prema Bucićima, ali nema straha od gubljenja, samo treba pratiti markaciju koja uzbrdo, sve strmije, podzidanim serpentinama vodi put Kneževića.

Potrebno je otprilike dva sata hoda da bi se od Stanića došlo na livade Uletinca, a ubrzo i na Malo Libinje (na oko 750 m), prostrano polje s livadama i docima gdje prizori konja na ispaši izgledaju tako idilično i mirno, kao da je vrijeme na Velebitu stalo, još uvijek netaknuto bučnom i užurbanom gradskom svakodnevnicom. S ovih livada pogled se rasprostire libinjskim prostranstvom prema izdignutom Svetom brdu (1751 m), »posljednjem visokom vrhu velebitskog niza«. Nakon prelaska livada, slijedeći markacije dolazi se do trećeg putokaza koji u jednom smjeru pokazuje put za Kneževiče (5 minuta) i Malu Paklenicu (sat i pol), a u drugom put do Vlačkoga grada (3 sata) makadamskom cestom koja nakon otprilike 1500 m vodi do posljednje postavljene ploče (Vlački grad / Sveto brdo)

i lijepom planinarskom stazicom stiže do Ivanjske lokve i ostataka crkve sv. Ivana te dalje do izvora vode Pećica prema skloništu »Vlaški grad«.

Važno je napomenuti da je sklonište »Vlaški grad« zatvoreno zbog radova tako da onima koji bi htjeli prenoćiti i zarana se uputiti na Sveto brdo, to možda malo mijenja planove. U svakom slučaju, može se spavati u šatoru u blizini skloništa ili (ako se već želi proći cijela staza iz Modriča) ostati na Kneževićima pa se prvi dan nakon uspona iz Modriča spustiti do kanjona potoka Orljače i dalje prema Maloj Paklenici. A drugi dan rano ujutro možete se zaputiti na Vlaški grad i Sveto brdo.

Odlučite li se za jednodnevni izlet novouređenom stazom iz Modriča ili na dvodnevni izlet koji uključuje uspon do Vlaškog grada i Svetog brda, jedno je sigurno – magična ljepota i snaga ovoga dijela južnog Velebita zasigurno će vas privlačiti i vraćati k sebi još mnogo puta.

Zrinka Merčep

Pogled s livada prema Svetom brdu

Prolaz između dva svježe markirana stabla

Posljednji zbogom Peri Sekuliću – simbolu riječkog planinarstva

Riječki planinari, ali i opatijski, matuljski, delnički, krčki, crikvenički i brojna obitelj, u petak 4. travnja 2014. na groblju Drenovi na posljednji su počinak ispratili pročelnika seniora HPD-a »Platak« Peru Sekulića.

Bio je to dirljiv oproštaj od čovjeka koji je planinarstvu i prirodi posvetio više od trideset godina. S Perom smo svladavali vrhove Velebita, za nama su ostale bezbrojne staze Gorskog kotara, Čičarije, Medvednice; zajedno smo se penjali na Klek, Risnjak, Snježnik, Bjelolasicu, Triglav i praktički sve ostale slovenske planine. Posjetili smo Tolminska korita, Muzej neandertalaca u Krapini, Kornatsko i Brijunsko otočje, Plitvička jezera, Rastoke... Sjevernojadranski otoci bili su naša zimska utočišta. Bio je rado viđen među ljudima s ruksacima i štapovima u rukama u Istri, Hrvatskom zagorju, u Lici i Podvelebitskom primorju. U Sloveniji. Kamo god odlazili.

Sudbina je htjela da Perin zadnji uspon tri dana prije smrti bude Učka, tradicionalna baza primorsko-goranskih planinara. Pero Sekulić rođen je prije 76 godina – tijekom radnog vijeka bio je ekonomist u Rijeka-gradnji, a potom sindikalni djelatnik. Posljednjih deset godina, s izuzetkom kraćih prekida, bio je pročelnik i urednik Zbornika riječkih seniora 1996-2005. Seniori su pod njegovim vodstvom bili sigurni da će se svakog vikenda realizirati planirani pohodi. Marljivo je organizirao i vodio brigu o svim detaljima. Provjeravao i podsjećao sve suradnike i organizatore putovanja. Za njim je ostalo više od tri stotine putovanja, od kojih još neka nisu ostvarena. On je bio čovjek ugodan za društvo, pravi uzor i simbol riječkog planinarstva – i najteži usponi u snijegu i po kiši s njim su se lakše svladavali. Pred nama je puno obaveza, a Peri Sekuliću ćemo se najbolje odužiti da nastavljamo raditi na način kako nas je on to učio.

Seniori HPD-a »Platak« Rijeka

NOVA IZDANJA

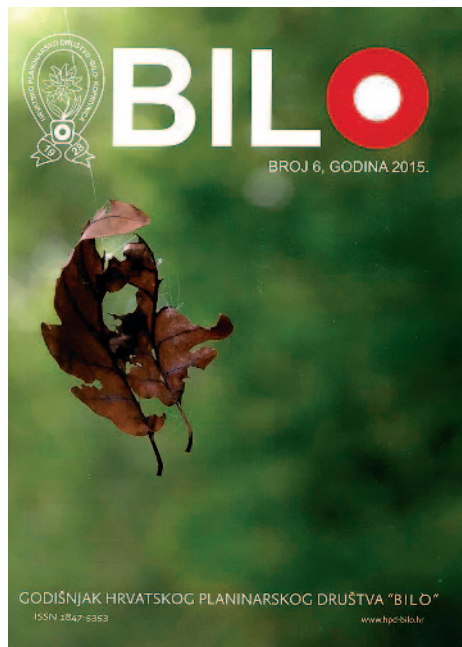
Godišnjak »Bilo« 2015.

I šesti godišnjak HPD-a »Bilo« iz Koprivnice bogat je sadržajem, dobro uređen i reprezentativan. Ove je godine na 78 stranica barem dvostruko toliko fotografija pa ga se može smatrati svojevrsnim društvenim albumom. Među fotografijama ima i takvih koje mogu zanimati i nečlanove, npr. s Dachsteina i Prokletija. Ovo se godište razlikuje od dosadašnjih, a i od godišnjaka drugih društava, po tome što mnogo prostora, i to na originalan način, posvećuje svojim istaknutim članovima. Svatko od desetak istaknutih članova dobio je svoju stranicu s tekstom i slikama, a tu su i dva portreta u obliku opsežnih intervjua. Urednica je kao i prijašnjih godina, Antonija Genc.

prof. dr. Željko Poljak

Nosač zvuka s opisom Jaskanskog planinarskog puta

HPD »Jastrebarsko« prije nekoliko godina tiskao je novi dnevnik Jaskanskog planinarskog puta, a sada ga je dopunio na jedinstven način – izdavanjem nosača zvuka na kojemu je opis Jaskanskog planinarskog puta. Zvučni zapis priredio je Željko Brdral, a osim praktičnih

informacija sadrži i osobna zapažanja i dojmove s njegovog obilaska JPP-a. Ovaj CD isporučuje se naručiteljima dnevnika JPP-a kako bi za vrijeme putovanja do polaznih točaka mogli preslušati opis puta i zanimljivosti o kraju u koji su krenuli. Ovo je vjerojatno prvi zvučni opis nekog planinarskog puta u Hrvatskoj.

Dražen Lovreček

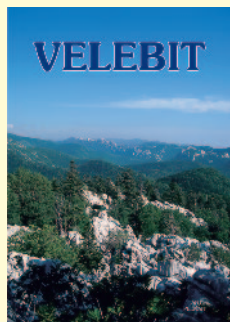
Izložba turističko-planinarskih karata

Hrvatsko kartografsko društvo i Geodetski fakultet Sveučilišta u Zagrebu priredili su u suradnji s Hrvatskom gorskom službom spašavanja izložbu turističko-planinarskih zemljovida HGSS-a. Izložba će trajati od 25. veljače do 28. lipnja 2015., a može se razgledati na Geodetskom fakultetu u Zagrebu, Kačićeva 26. Izložba je organizirana u povodu Međunarodne godine karata (International Map Year – IMY). Ovu je godinu takvom proglasilo Međunarodno kartografsko društvo (International Cartographic Association – ICA).

HGSS izlaže dio svoje kartografske naklade i time predstavlja svoju kartografsku djelatnost. Izloženi dio naklade obuhvaća deset turističko-planinarskih zemljovida odabranih na osnovi nekoliko kriterija: raznolikosti geografskog položaja, kulturno-planinarskoj vrijednosti prikazanog područja i redoslijedu nastanka. Prviencem – zemljovidom Mosora (u nakladi HPD-a »Mosor«, 2005.) – započela je planinarska kartografska djelatnost HGSS-a, u čijoj je nakladi tijekom deset godina publicirano još 25 turističko-planinarskih zemljovida. Svrha je kartografske djelatnosti HGSS-a preventivna, promidžbena i edukativna, a svrha izložbe – upoznavanje stručne javnosti i najširega kruga korisnika s geografskim kartama.

Rudolf Schwabe

PREKO 60% POPUSTA !!!

VELEBIT

Autor: **Ante Pelivan**

- fotomonografija
- bogato ilustrirana u boji
- format 30 x 21 cm
- 194 stranice
- tvrdi uvez

CIJENA: 190,00 kn

PTICE

Autor: **Davor Krnjeta**

- format 20,5 x 12 cm
- 350 fotografijau boji
- 360 stranica
- tvrdi uvez

CIJENA: 260,00 kn

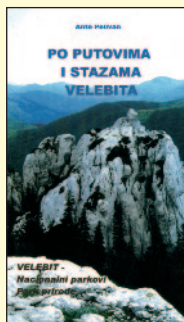

VODIČ PO PRISTUPAČNIM ŠPIJAMA I JAMAMA U HRVATSKOJ

Autor: **Vlado Božić**

- bogato ilustrirani vodič
- format 21 x 12,5 cm
- 300 stranica
- tvrdi uvez

CIJENA: 210,00 kn

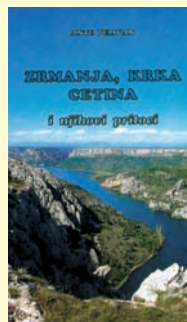

PO PUTOVIMA I STAZAMA VELEBITA

Autor: **Ante Pelivan**

- bogato ilustrirani vodič
- format 21 x 12,5 cm
- 240 stranica
- meki uvez

CIJENA: 60,00 kn

ZRMANJA, KRKA, CETINA i njihove pritoci

Autor: **Ante Pelivan**

- bogato ilustrirani vodič s kartama
- format 21 x 12,5 cm
- 192 stranice
- meki uvez

CIJENA: 60,00 kn

Ukupna cijena za svih 5 knjiga je 780,00 kn

Sadašnja AKCIJSKA cijena je 290,00 kn

Knjige se prodaju samo u kompletu, a ne pojedinačno.

(poštarina uključena u cijenu)

EKOLOŠKI GLASNIK d.o.o.

Duga cesta III. odvojak 12, 10412 Donja Lomnica
Tel. 01/621 88 72, Fax: 01/6234-058

e-mail: ekoloski.glasnik@zg.t-com.hr
ekoloski.glasnik@gmail.com

Pohod pod maskama

Treću godinu zaredom Stanica planinarskih vodiča Rijeka organizirala je u karnevalskom razdoblju planinarski izlet od Sv. Kuzma preko brda Rebra do Trsata. Na tom se izletu obilaze planinarske staze i gradske šetnice, a izlet završava uživanjem u karnevalskoj povorci u Rijeci. Ove je godine SPV Rijeka bio domaćin planinarima iz HPD-a »MIV« Varaždin (bilo ih je 70!).

Riječki su vodiči dočekali autobus iz Varaždina na kraju autoceste u Oštrovici. Da bi ugođaj bio potpun, bili su maskirani u klaunove. Nakon pozdravnoga govora svi su se sudionici uputili do Sv. Kuzma, gdje je predstavnik mjesnog odbora Sv. Kuzam Tomislav Pavletić upoznao planinare s poviješću mjesta, kamenim skulpturama i crkvom. Spomenuti su i čuveni baškoti, zamjena za kruh na dugim pomorskim putovanjima, koja su trajala po nekoliko mjeseci. Organizator je omogućio planinarima da u pekari kupe i degustiraju baškote.

Nakon kraćega uspona planinari su stigli na visoravan Rebar, s koje se pruža vidik od otoka Krka, preko Cresa, cijelom dužinom od Crne Punte preko Učke do vrhova Čičarije, zatim od Obruča, Grobničkih Alpa, Snježnika, Tuhobića, Bjelolasice i dalje. Cijelim smo putem po visoravni imali prekrasne vidike. Osunčan zimski dan, more, zasneženi obronci Grobničkih Alpa i miris kuša jednostavno su iscijeljeli sve loše što se u organizmu nakupilo u hladnom Varaždinu. Nije bilo sudionika koji to nije primijetio. Nakon kraćih usputnih odmora, slikanja prekrasnoga krajolika i beskonačnih pitanja koji je koji vrh, spustili smo se u mjesto Hrastenice, do lokve (Kalina). Na drvenom stolu domaćini su sudionike počastili prigodnim fritulama i čajem od kadulje.

Dalje se išlo po Mlikaričinu putu, kraj spomenika i kapelice podignute u čast grobničkih mlikarica. Zoran

Domaćini su goste dočekali u prikladnoj odjeći

Bistričić pripovijedao nam je o tim vrijednim ženama koje su prije zore ustajale iz kreveta, pomuzle krave, zakuhale mlijeko, spremile doručak mužu i djeci te potom teško natovarene nosile kantu mlijeka u jednoj ruci, a fenjer kojim su si osvijetljavale put – u drugoj. Tako su svako jutro gradskoj gospodi donosile mlijeko i istim se putem vraćale svojim kućama.

Oduševljeni požrtvovnošću tih žena, sudionici pohoda dobili su dodatnu snagu i nastavili put do Orehovice, čvorišta stare ceste Rijeka – Zagreb. Na tom smo mjestu nakratko prešli cestu i nastavili uskom pješačkom stazom prema Strmici, naselju nadomak Trsata. Nakon dvadeset minuta završnoga uspona do vodospreme na Strmici slijedio je silazak prema Trsatu i svetištu Majke Božje Trsatske, gdje je završio službeni dio izleta. Neki su htjeli ostati na Trsatskoj gradini ili se pomoliti u crkvi, a većina je hitala Trsatskim stubama prema mjestu odvijanja Riječkoga karnevala.

Izlet je prošao prema planu, bez ikakvih poteškoća.

O izletu i organizaciji dovoljno je reći da su se za sljedeću godinu već najavila dva planinarska društva iz Slovenije, PD »Kočevje« i PD »Obalna« Koper, što je veliko priznanje za SPV Rijeka.

Zoran Bistričić

Održana 65. godišnja skupština HPD-a »Sokolovac« Požege

U subotu 21. veljače u planinarskom domu »Lapjak« u Velikoj održana je 65. redovna godišnja skupština HPD-a »Sokolovac« iz Požege. Odazvalo se više od stotinu planinarki i planinara. Bila je to skupštinska svečanost, do koje Požežani iznimno drže. Otvorio ju je predsjednik društva Predrag Livak, a nakon društvene himne i izbora radnih tijela podnesena su izvješća tajnika Ivana Šumige, blagajnice Manuele Zima Čevapović te Nadzornog odbora i Suda časti. Slijedilo je izlaganje o programu rada i financijskom planu za tekuću godinu. Uz izlete u Požeško gorje, članovi »Sokolovca« kane posjetiti Nacionalni park Pljvet i Velebit te organizirati višednevni pohod u makedonske planine. HPD »Sokolovac« i ove će godine biti organizatorom planinarskih priredbi »Papučki jaglaci«, »Susret planinara pjesnika i slikara na Sovskom jezeru« (24. svibnja) i izleta »Tragom putopisa Julija Kempfa« (13. rujna).

Najprestižnija priznanja Društva, »Stjepan Lovrić - Stipa«, dodijeljena su dvojici radišnih planinara i

planinarskih dužnosnika, Dragi Mikelu i Zdenku Miletiću. Skupština je jednoglasno odlučila da se dugogodišnji predsjednik HPD-a »Sokolovac« dr. sc. Antun Lovrić proglasi počasnim predsjednikom Društva. Vrijedi spomenuti da je dr. Lovrić dobitnik i ovogodišnje nagrade Grada Požege za životno djelo. Time je autoru monografije »Požeško planinarstvo« stiglo zasluženno priznanje za dugogodišnji planinarski rad.

Sukladno tradiciji, skupština je okončana svečanom večerom i planinarskom veselicom. Predrag Livak

21. susret planinara pjesnika i slikara na Dilju

HPD »Sokolovac« iz Požege i ove godine organizira tradicionalni susret planinara pjesnika i slikara na Sovskom jezeru u Dilj gori. Požeški planinari pozivaju sve poklonike planinarstva koji u vrijeme dokolice pišu pjesme, kao i slikare, na 21. susret koji će se održati u nedjelju 24. svibnja 2015. Sovsko jezero – očuvani ostatak nekadašnjega Panonskog mora, a danas zaštićeni prirodni krajolik – vrijedno je i privlačno planinarsko odredište. Okupljanje planinara bit će do 10 sati, a nakon izleta, u 12 sati, slijedi okupljanje ljubitelja poezije i otvorenje izložbe slika u šumarijskoj kući na Sovskom jezeru. Organizator će se pobrinuti za planinarski ručak i hladne napitke. Informacije daje prof. Ana Pirović na tel. 098/97-74-641. dr. Antun Lovrić

Pohod Kolijevkom hrvatske državnosti

Povodom dana grada Kaštela, u organizaciji HPD-a »Ante Bedalov«, 28. veljače i 1. ožujka 2015. održan je tradicionalni pohod planinarskim putem »Kolijevkom hrvatske državnosti«. U pohodu je sudjelovao velik broj planinara iz bližih i udaljenijih planinarskih društava. Bio je pravi užitek po prekrasnom vremenu boraviti na Kozjaku te usput upoznati dio bogate povijesti.

Dio članova HPD-a »Sokolovac«

Uspon kroz stijenu Kozjaka

Sudionici pohoda kod kapele sv. Luke na vršnom dijelu Kozjaka

Posebno treba pohvaliti sve članove HPD-a »Ante Bedalov« koji su i ove godine obavili sve organizacijske zadaće, uredili dom te pripravili jelo. Na pohodu su sudjelovali i predstavnici grada Kaštela te im i ovim putem još jednom zahvaljujemo na pomoći. Veliko hvala i HGSS stanici Split te medijima koji su pratili i pomogli promovirati pohod.

I ove se godine nastavilo sa sadnjom »Drvoreda smiraja«. Posaden je veći broj stabala, pa bi drvoređ trebao uskoro biti dovršen. Tomislav Tadin

Održana Skupština Slavonskog planinarskog saveza

U subotu 7. ožujka u planinarskom domu »Lapjak« kod Velike, održana je izvještajna godišnja skupština Slavonskog planinarskog saveza. Uz standardne izvještajne i planske točke dnevnog reda, izdvajamo nekoliko odluka koje će zanimati i planinare izvan Slavonije.

Kroz povijest planinarstva Slavonije značajnu ulogu povezivanja čine godišnja okupljanja koja su imala različite nazive: *Dan*, *Slet*, *Skup*. Skupštinarima je prezentiran povijesni pregled i ponuđena odluka o rednom broju i nazivu tih okupljanja. Nakon burne rasprave usvojeno je da od ove godine brojimo 65. Dan slavonskih planinara. Ovogodišnji domaćini su HPD »Bršljan-Jankovac« i HPD »Zanatlija« iz Osijeka, a 2016. HPD Orahovica.

O obilježavanju 120. obljetnice planinarstva u Slavoniji godina planinarstva u Slavoniji govorio je Đorđe Balić, inicijator niza aktivnosti uz tu prigodu. Glavna događanja će se odvijati na Jankovcu, od 4. do 11. srpnja. U nedjelju 5. srpnja bit će održan 65. Dan slavonskih planinara, u danima koji slijede foto i pjesnička radionica, slikarska kolonija te stručni skup »Jankovac - nekada i sada«. Završni događaji će se događati u subotu 11. srpnja: svečane sjednice HPD »Bršljan-Jankovac«

i Slavonskog planinarskog saveza, otkrivanje spomen-obilježja ljudima koji su trajno obilježili povijest izletišta Jankovac i glazbeno-scensko uprizorenje na autentičnim prostorima »O Jankovče mili«. Bit će još i drugih zanimljivih događanja kroz godinu, izdavanje više publicističkih radova i drugih promotivnih aktivnosti. Sve članice Slavonskog planinarskog saveza će provoditi svoje akcije uz naku obljetnice zaključno s Danom hrvatskih planinara 2016., na Omanovcu iznad Pakraca.

Skupština SPS-a donijela Pravilnik o Slavonskom planinarskom putu, po kojemu je upravljanje i organizacija održavanja pripalo isključivo Savezu a provodi se preko Komisije za Slavonski planinarski put i druge planinarske putove. Do sada SPP nije postojao u Registru putova HPS-a kao cjelovita obilaznica nego kao dionice koje održavaju pojedina društva. To je u praksi stvaralo različite poteškoće, formalne i praktične prirode. Put će i dalje održavati markacisti i planinari iz slavonskih društava, ali pod neposrednim vodstvom Komisije za SPP i PP SPS. Značajna novost je i to da se dnevnicima SPP iz 2000. s 18 KT i iz 2003. s 20 KT od 1. 1. 2016. neće više neposredno priznavati za ovjeru i dobivanje značke. Od tada će vrijediti isključivo dnevnicima iz 2011. (35 KT), a sva starija izdanja će biti priznata kao dokaz za obilazak KT ovjeren u njima, neovisno o drugom rednom broju KT-a.

Skupština SPS-a dodijelila je i priznanja zaslužnim pojedincima i društvima:

Priznanje Đuro Pilar (za životno djelo) dobili su:

- Antun Lovrić, HPD Sokolovac Požega,
- Zlatko Brkić, HPD Sokol Feričanci, posthumno

Priznanje Julije Kempf (novo visoko priznanje društvima):

- HPD Bršljan-Jankovac Osijek i HPD Sokolovac Požega (biti će dodijeljeno 11. 7. 2015. na Jankovcu)

Priznanje Dragutin Lerman (za uspjehe u visokogorskom planinarenju):

- Dario Švajda, HPD HZZO Požega

Priznanje Antun Petković (za organizacijski rad):

- Jasna Kosović, HPS i HPD »Zagreb-Matica«
- Vlado Obad, HPD Zanatlija Osijek
- Stanica vodiča Slavonija

Priznanje Kamilo Firingar za obilazak SPP:

a) priznanje pojedincima (novo priznanje za 5 obilazaka SPP ili obilazak u neprekinutoj turi)

- Darko Prusina, HPD Zanatlija Osijek – 26. 9. 2014. ovjerio je 10. dnevnik SPP-a
- Željko Vinković i Milan Abramović – od 21. do 28. 5. 2011. prvi su obišli cijelu novu trasu u jednoj turi (pohodu)

b) prijelazni pehar SPP za društvo s najvećim brojem ovjerenih dnevnika SPP u 2014.

HPD Bršljan-Jankovac, Osijek

Otmär Tosenberger

- 6. 4. Uskrсни pohod kroz klanac Šokot do Malog Kalnika**
Kalnik
PD Kalnik, Križevci
- 6. 4. Dan Varaždinske planinarske obilaznice**
Krušljevec - Čevo - Pusta Bela - Završje - pl. kuća
Ledinec - pl. kuća Vagon
HPD Dugi vrh, Varaždin
- 6. 4. Uskrсни ponedjeljak na Ravnoj gori – izbor najljepše pisanice**
Ravna gora: Filičev dom
PD Ravna gora, Varaždin
- 6. 4. 4. uskrсни pohod na Sisol**
Učka: Brseč - Sisol
PD Pljusak, Rijeka
- 6. 4. Uskrсни susret planinara u Moslavini**
Moslavačka gora, Samarica
HPD Garjevica, Čazma
- 6. 4. Tradicionalni pohod na Vodenicu**
Vodenica: Kamanje - Brlog - Vodenica - Blog -
Kamanje
PD Vrlovka, Kamanje
- 6. 4. Susret planinara sinjskog i livanjskog kraja**
Kamešnica, pl. sklonište Milčić-Bunarić
HPD Kamešnica, Otok Dalmatinski
- 8. 4. - 3. 6. Planinarska škola HPD Zagreb- Matica**
Zagreb, Petričeva 4
HPD Zagreb-Matica, Zagreb
- 11. 4. Hodanjem k zdravlju**
Vinica - planinarska kuća Kalvarija
PD Dubovac, Karlovac
- 12. 4. 6. pohod na Zarin**
Škamnica, Brinje
PD Škamnica, Brinje
- 12. 4. Pohod Dragojlinom stazom na Okić**
Samoborsko gorje, Okić
HPD Željezničar, Zagreb
- 12. 4. Memorijalni uspon na Stražišće**
Obod - Velji Do - Stražišće
HPD Dubrovnik, Dubrovnik
- 12. 4. Tragom 1. izleta HPD-a Sisak**
Hrastovička gora, pl. dom »Matija Filjak«
HPD Sisak, Sisak
- 18. - 19. 4. Pohod po Jaskanskom planinarskom putu**
Žumberačko i Samoborsko gorje,
pl. dom Žitnica
HPD Jastrebarsko, Jastrebarsko
- 18. 4. Rusov pohod na Medvednicu**
Medvednica: Pila - Hunjka - pl. dom Runolist,
Bliznec - Njivice - Hunjka - pl. dom Runolist
PD Ericsson-Nikola Tesla, Zagreb
- 19. 4. Obilazak Podunavskog pješačkog puta**
Mišino brdo - Aljmaš - Erdut
HPD Zanatlja, Osijek
- 19. 4. Proljetni pohod Vinica - Martinšćak**
Vinica, pl. kuća Mladen Polović
HPD Vinica, Duga Resa
- 19. 4. 18. proljeće na Bilogori**
Bilogora - pl. dom Kamenitovac
HPD Bilogora, Bjelovar
- 19. 4. Od Ivane do Tadije**
Brodsko Vinogorje, pl. dom Đuro Pilar
PD Dilj gora, Slavonski Brod
- 19. 4. Obilazak Poučnog planinarsko ekološkog puta Ante Frua**
Šibenik - Orlovača
HPD Kamenar, Šibenik
- 19. 4. Dan PD Tuhobić**
Sveta gora, Zamost
PD Tuhobić, Rijeka
- 24. 4. 12. Long Walk Day**
Brseč - Skitača
PD Skitaci, Labin
- 25. 4. Proljeće u Šumi Striborovoj**
Poučna planinarska staza »Šuma Striborova« na
Biviu
PD Kamenjak, Rijeka
- 26. 4. Zelenim i modrim stazama oko grada Krka**
Krak: grad Krku, maslinarske staze, brodom na
otok Plavnik
PD Obzova, Krk
- 26. 4. XV. pohod Liječničkom planinarskom stazom i II. CRO globe Athlon Hrvatske lige protiv raka**
Medvednica: Gračani - Dom Crvenog križa
PK Hrvatskog liječničkog zbora, Zagreb
- 26. 4. Toplička planinarska šetnica**
Varaždinske Toplice
PD Tonimir, Varaždinske Toplice
- 29. 4. - 2. 5. Pohod na Mljet**
Pomena
PD Mljet, Govedari
- 1. 5. Tradicionalno okupljanje planinara na Strahinjšćici**
Strahinjšćica
PD Strahinjšćica, Krapina

<p>1. 5. Pohod povodom Međunarodnog praznika rada
Rijeka - Kablari - Ronjgi
PD Transverzalac, Rijeka</p> <p>1. 5. Obilježavanje 20. godišnjice VRA Bljesak
planinarski put VRA Bljesak
PD Zmajevac, Novska</p> <p>2. - 3. 5. Dan riječkih planinara
Rijeka, Platak
Riječki planinarski savez, Rijeka</p> <p>3. 5. 19. međunarodni dan pješačenja
Pazin, Kružna staza oko Pazina
PD Pazinka, Pazin</p> <p>10. 5. 40. memorijal Andrije Petrića
PD Opatija, Opatija</p> <p>10. 5. 15. susreti planinara Hrvatskog zagorja
Cesargrad
HPD Cesargrad, Klanjec</p> <p>17. 5. Pohod Tragom prvog izleta HPD-a
Samoborsko gorje: Rude - Veliki dol - Oštrc - Plešivica
Hrvatski planinarski savez i HPD Japetić, Samobor</p> <p>23. 5. Dani planinara Ličko-senjske županije
Otočac
PD Gromovača, Otočac</p> | <p>23. 5. Dani HPD-a Platak
Kornati
HPD Platak, Rijeka</p> <p>23. - 24. 5. Dani planinara Dalmacije 2015.
Baška Voda, Greben (Greben - Topići - Pakline - Nevistina stina - Greben, Greben - Topići - Bast - Smokvina - Zavod - Greben)
HPD Sveti Ilija, Baška Voda</p> <p>24. 5. Pohod zabočkim krajem
okolica Zaboka
PD Zagorske steze, Zabok</p> <p>24. 5. Dan HPD-a Belecgrad, Ljetni susret planinara na Belecgradu
Ivanščica: pl. kuća Belecgrad
HPD Belecgrad, Belec</p> <p>24. 5. Susret planinara pjesnika i slikara na Sovskom jezeru
Dilj gora, Sovsko jezero
HPD Sokolovac, Požega</p> <p>24. 5. 26. pohod Pješačenjem do zdravlja u Crikvenici
Selce - uz obalu - Novi - starom vinodolskom stazom - Selce
PD Strilež, Crikvenica</p> |
|--|---|

Pohod Tragom prvog izleta HPD-a 17. svibnja

Hrvatski planinarski savez i Hrvatsko planinarsko društvo »Japetić« iz Samobora pozivaju se hrvatske planinare na pohod *Tragom prvog izleta Hrvatskog planinarskog društva*. Tradicionalni pohod po Samoborskom gorju ove će se godine održati 17. svibnja, točno na dan kada je poduzet prvi izlet HPD-a prije 140 godina.

Podsjetimo! Svoju prvu »laznju« Društvo je poduzelo 17. svibnja 1875. na Oštrc i Plešivicu, pod vodstvom predsjednika HPD-a dr. Josipa Schlossera. U to vrijeme takav je izlet u Samoborsko gorje bio ozbiljan podvig. Planinare koji su vlakom došli do Podsuseda, na rijeci Savi dočekaao je samoborski ljekarnik Schwarz. Prespavali su u Samoboru i rano uputili se kolima u Rude, a zatim se uspeli na Oštrc, a zatim i na Plešivicu. Tijekom puta bilježili su podatke o flori, fauni, nadmorskoj visini, temperaturi i drugim prirodnim pojavama. Po povratku u Samobor članovi HPD-a dostojno su proslavili svoj uspjeh i tek se trećega dana zadovoljni vratili u Zagreb. Važnost prvog izleta HPD-a ocrtava činjenica je u »Obzoru« već 19. 5. 1875. objavljen Pilarov članak o usponu. U sjećanje na prvi društveni izlet HPD-a, od 1965. Hrvatski planinarski savez i HPD »Japetić« priređuju svakih 10 godina pohode »Tragom prvog izleta HPD-a«. Tom prigodom tisuće planinara i izletnika prolazi trasom od Ruda preko Velikog dola, Oštrca, Rancerja, Prekrižja i Poljanica na Plešivicu.

Kao i na ranijim pohodima, planinare koji 17. svibnja 2015. ovjere karton pohoda na svim kontrolnim točkama, HPS i HPD »Japetić« nagradit će prigodnom značkom Tragom prvog izleta HPD-a.

Organizatori pohoda su HPS i HPD »Japetić« iz Samobora, a partneri u njegovoj izvedbi Stanica planinarskih vodiča Zagreb, HGSS Stanica Samobor i JU PP Žumberak-Samoborsko gorje. Sve dodatne informacije i upute za najavu dolaska organiziranih grupa dostupne su na webu www.hpd-japetic.hr.

HRVATSKI PLANINARSKI SAVEZ
HPD »JAPETIĆ«, SAMOBOR

POHOD

TRAGOM PRVOG IZLETA HRVATSKOG PLANINARSKOG DRUŠTVA

po Samoborskom gorju 1875.

Rude – Veliki dol – Oštrc – Plešivica
17. svibnja 2015.

Povodom 140. obljetnice hrvatskog planinarstva
Početak pohoda: u 9 h u Rudama – Informacije: www.hps.hr i www.hpd-japetic.hr

PROXES 3/4/5/6

Spavaonica s odstranjivom pregradom

Za veći komfor i bolju zaštitu, pod i krov su spojeni cijelom dužinom šatora.

VIŠE FERRINO PROIZVODA PRONAĐITE NA **iglusport.hr**